

DE

DELOVNI DAN V DOLINI SMRTI

● Med prvimi na Slovenskem so se v družbeno akcijo za izboljšanje ekonomskega položaja rudnikov in delovnih in življenjskih razmer rudarjev vključili delavci Rudnikov svinca in topilnice v Mežici ● O svojem delu in življenju pripovedujejo na 10. strani

CENTER RS ZSS IN RK ZMS ZA DRUŽBENO IZOBRAŽEVANJE ODPRT

KDOB ZNA, NE GOVORI NA PAMET!

S skupnimi prizadevanji RS ZSS in RK ZMS smo pridobili ustanovo, ki bo skrbela za sistematično, organizirano in poglobljeno, predvsem pa enotno družbenopolitično izobraževanje delavcev v združenem delu, mladine in kadrov, ki delajo v družbenopolitičnih organizacijah

S seminarjem o uresničevanju ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah, namenjenim predsednikom delavskih svetov in osnovnih sindikalnih organizacij iz 28 največjih slovenskih podjetij, se je v sredo in četrtek v Mladinskem domu v

Bohinju v slovenski javnosti prvič predstavil novo ustanovljeni Center RS ZSS in RK ZMS za družbeno izobraževanje.

Ko je predsednik RS ZSS Tone Kropušek pozdravil udeležence seminarja, je uvodoma poudaril, da smo z novim cen-

trom za družbeno izobraževanje pridobili ustanovo, ki bo olajšala napore in hotenja tako Zveze sindikatov kot Zveze mladine Slovenije, da bi se v naši republici sistematično, organizirano in poglobljeno, predvsem (Nadaljevanje na 3. strani)

1942 – TRIDESET LET – 1972

DELAVSKA ENOTNOST

24. JUNIJA 1972 – ŠT. 25 – L. XXIX

V Savudriji je pravkar v šoli v naravi 300 otrok občine Ljubljana-Center in občine Sostro. To so šolarji četrtilnih razredov ljubljanskih osemletk Prule, Majde Vrhovnikove in Prežihovega Voranca ter šolarji četrtega razreda iz Sostrega. Od 16. junija do 26. junija se bodo šolarji pod strokovnim vodstvom naučili plavati. Stroške za vzgojitelje in učitelje plavanja krije Temeljna izobraževalna skupnost, ker je šola v naravi del šolskega programa, stroške oskrbe pa plačajo starši. Za tiste, ki so socialno šibki, krije stroške oskrbe Sklad za družbeno varstvo občine Ljubljana-Center. — Ko bodo 26. junija končali s šolo v naravi, bodo prijetne prostore zgradbe v Savudriji napolnili otroci, ki bodo med počitnicami na morju. Potem pa pridejo na vrsto zopet otroci, ki so letos končali tretji razred osemletke. Njihov pouk četrtega razreda se bo začel v Savudriji z desetdnevno šolo v naravi. Za organizacijo šole v naravi in za počitniška letovanja otrok skrbi Zavod za počitniška letovanja Ljubljana. — FOTO: STANE KLEMENC

V OKVIRU

Na pobudo slovenskih sindikatov se bodo prihodnji torek, na dan samoupravljalcev – 27. junija – sešli v republiški skupščini predsedniki blizu 350 delavskih svetov iz vse Slovenije.

To se bo zgodilo prvič v vsej dosednji zgodovini samoupravljanja.

Morda se bo komu zdelo, da pretiravam, ker toliko poudarjamo, da se bodo sešli predsedniki delavskih svetov v skupščini, saj gre za spominsko slovesnost, za katero je pravzaprav vseeno, kje je. Pa ni tako! Spomniti se je namreč treba, da tokrat stopa v skupščino „parlament senci“, ljudje, ki smo jim naložili polno breme skrbi in odgovornosti za racionalno gospodarjenje, za hitrejši ekonomski in tudi družbeni razvoj, pri čemer pa so vsi ti ljudje leta in leta ostajali v popolni anonimnosti; nismo jim omogočili izmenjati misljenj, nismo jim dali možnosti dogovora, nismo jim pustili spregovoriti.

Pogosto so nas polna usta hvale samoupravljanja, našega samoupravnega socializma, naše visoko razvite demokracije in kdo ve česa še vse. Vse to je res, res pa je še nekaj drugega: odkar sta ob

Predhodnica v parlamentu

koncu leta 1949 pokojna Boris Kidrič in Djuro Salaj podpisala znani dekret o ustanavljanju delavskih svetov v državnih in gospodarskih podjetjih pa vse do danes pravzaprav nismo uspeli zagotoviti neposredne povezave med delavsko samoupravo in družbeno samoupravo, med delavskim svetom in parlamentom v občini, v mestu, v republici in v zvezi. Takšno je bilo seveda tudi odločanje: vse glasove so si obdržali poslanci, čeprav so jih oddajali tudi tedaj, ko je šlo za neposredne interese delavske samouprave. Pa kaj bi dolgovežili: družbena samouprava je upravljala v imenu delavske samouprave.

Zdaj pa kaže, da se je predhodnica vendarle prebila v parlament. Res je sicer, da bo letošnji nastop predsednikov delav-

(Nadaljevanje na 3. strani)

pravi naslov za denarne zadeve
Ljubljanska banka

Kako bo z osebnimi dohodki železarjev?

● Zaradi zakona, po katerem podjetja z blokiranimi računi po 1. juliju ne bodo mogla izplačevati polnih osebnih dohodkov, bodo jeseniški železarji oškodovani ● Upravičeno zahtevajo, naj zvezni organi z ukrepi dosežejo prej vsestransko medsebojno poravnavo, preden začnemo izvajati zakon ● O tem preberite na 4. strani.

PO III. KONGRESU SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI JUGOSLAVIJE

PO UHOJENI POTI NAPREJ

Za novega predsednika zveznega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije je bil izbran Jože MAROLT

Prejšnji teden je bil v Beogradu III. kongres sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije, ki povezuje preko 500.000 delovnih ljudi. Izmed 250 delegatov jih je 30 prišlo iz Slovenije. Priprave na kongres so trajale več mesecev. Na kongresu so iz Slovenije v razpravi sodelovali: dr. STANE ZUPANČIČ iz Slovenj Gradca, ANKA TOMINŠEK iz Skupščine SR Slovenije, JANKO KOREN iz Ljutomera, VIDO ČEPIN iz Ptuja, IVICA TAU TOVIČ iz Jesenic, FRANCE KOSMAČ, JOŽE MAROLT in

SLAVKO GRČAR iz Ljubljane. O svojih vtisih s kongresa govore danes trije delegati.

SLAVKO GRČAR:
POTRDILO ZA STALIŠČA
IN AKCIJE,
KI JIH V SLOVENIJI
ŽE IZVAJAMO

— Menim, da je kongres dobro ocenil trenutek, v katerem živimo, problematiko, s katero se srečujemo v družbenih dejavnostih in naloge, ki iz tega izhajajo za bodoče. V razpravah delegatov, v referatu in v sklepnih dokumentih je

bilo posebej naglašeno znano dejstvo, ki v praktični politiki še ni vedno primerno upošte-

vano: da so znanost, šolstvo, kultura, zdravstvo, uprava in

(Nadaljevanje na 3. strani)

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

V četrtek je bila V. plenarna seja republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije. Osrednja točka dnevnega reda je bila ocena družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov in razprava o nadaljnjih nalogah na tem področju. Podprli so stališča, ki jih je s tem v zvezi sprejel RS ZSS, ker ustrezajo tudi interesom članstva tega strokovnega sindikata. Sklenili pa so med drugim tudi dati pobudo, da bi z družbenim dogovorom vendarle valorizirali najnižje osebnih dohodke za toliko, kolikor so porasli življenjski stroški. Predlagali bodo tudi pristojni komisiji, da dosedanja dva družbena dogovora združi v enega samega, enotnega, ki prav tako lahko vsebuje nekaj specifičnih določil za družbene dejavnosti. Ob zaključku redakcije seja še traja, zato bomo o njej obširneje poročali prihodnjic.

Z željo, da bi uredništvo Delavske enotnosti še poglobilo stike in sodelovanje s slovenskimi sindikati, so novinarji minuli torek povabili medse podpredsednika RS ZSS JOŽETA GLOBAČNIKA in ga zaprosili, da spregovori o aktualnih nalogah sindikatov v sedanjem trenutku. Uredništvo Delavske enotnosti je namreč sklenilo, da bo stalno vabilo na razgovore ugledne sindikalne delavce, da bi tako lahko čim uspešneje uresničevalo svoj koncept in svojo vlogo v delovanju slovenskih sindikatov.

Seminar za sindikalne delavce

Pred kratkim so imeli zagorski sindikalni delavci, predvsem predsedniki osnovnih organizacij sindikata in člani predsedstva sindikalnega sveta in njegovega nadzornega odbora enodnevni seminar. Med drugim je bila zlasti zanimiva razprava o politiki nagrajevanja, predvsem o dosedanjem izvajanju sprejetih samoupravnih sporazumov o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov.

Vodstvo sindikalnega sveta je za razpravo na seminarju pripravilo zanimivo gradivo o osebnih dohodkih zaposlenih v prvem četrtletju letos. Tako je konec marca bilo med zaposlenimi v zagorski občini še vedno 51 delavcev, ki so prejeli osebni dohodek v višini od 600 do 800 din, od 800 do 1000 din na mesec pa so zaslužili 204 zaposleni ljudje.

Na seminarju so sprejeli vrsto sklepov in stališč v zvezi z nadaljnjo dejavnostjo osnovnih organizacij sindikata v zagorskih podjetjih.

- m -

MILIVOJ VRABEC

kovinska galanterija, svetila
61001 Ljubljana
Petkovškovo nabrežje 47
telefon 314-367, p. p. 331

- Svetila, lestence vseh vrst in barv izdeluje in prodaja po nizkih cenah.
- Pri nas kupljene lestence po želji tudi montiramo na domu.

VELENJE

MEDNARODNO SINDIKALNO SODELOVANJE

Občinski sindikalni svet Velenje organizira vsako leto srečanje z delavci, začasno zaposlenimi v tujini. Med zadnjimi pogovori so predstavniki OSS Velenje in SKUP Triglav iz Stuttgarta sklenili, da bodo v prihodnje redno in kar najbolj tesno sodelovali.

Tako se je pred kratkim mudila v Zvezni republiki Nemčiji delegacija OSS Velenje, ki je obiskala naše rojake, zaposlene v tej državi, pogovarjala pa se je tudi s predstavniki zahodnonemških sindikatov. Zadnje dni maja pa se je v Velenju mudila 6-članska delegacija sindikatov iz Ulma. Gostje iz ZR Nemčije so obiskali več delovnih organizacij v Šaleški dolini, šli pa so se tudi s predstavniki velenjskih sindikatov in občine.

Med pogovori v Stuttgartu in Velenju je tekla tudi beseda o tem, kako kar najbolj pomagati našim delavcem. Sprejeta je pobuda, da bi se naj naši delavci tesneje povezali z zahodnonemškimi področnimi sindikati, da bi vedeli ti za probleme in težnje naših delavcev in tako tudi lažje zastopali njihove interese. Konkretneje se bodo pogovarjali o nadaljnjem sodelovanju in o oblikah pomoči med ponovnim obiskom sindikalne organizacije iz Velenja v Zvezni republiki Nemčiji.

(v5)

SLOVENSKA BISTRICA

Za samostojno analitsko službo

Občinski sindikalni svet Slovenska Bistrica si skupno z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami bistrške občine že dalj časa prizadeva ustanoviti analitsko službo v okviru občinske skupščine.

Osnovni vzroki takšne odločitve so predvsem v preveč počasnih sprejemanih analitskih pokazateljev gospodarske dejavnosti občine v celoti in tudi posameznih delovnih organizacij na tem področju.

Sedaj opravljajo službo za področje bistrške občine v Mariboru.

V. H.

Odločnost na obalivso pozornost stanovanjem

Na slovenski obali je čutili močna prizadevanja, da bi z usklajenim delovanjem delovnih organizacij in družbenopolitičnih sil vseh treh občin v prihodnjih letih bistveno izboljšali dosedanja zelo neugodni stanovanjski položaj. Razprave se tako sučejo okoli priprave srednjeročnega programa razvoja stanovanjske izgradnje na obalnem območju. Te dni je obalni sindikalni svet iz Kopra pripravil v Piranu posvet na to temo, podoben posvet pa je bil pred tem že v Kopru.

Za boljše razumevanje pravic, ki se ta čas razvzemajo v Kopru, Izoli in Piranu, moramo povedati, da je ena osnovnih stanovanjskih težav vseh treh mest, da imajo veliko število izredno starih stanovanj. Tako je bilo v koprski občini pred letom 1900 zgrajenih 61 % vseh stanovanj, v izolski 69 % in v piranski celo 78 %. V razmerju s tem je seveda tudi skromen odstotek stanovanj, ki so jih zgradili po letu 1945: Koper 29 %, Izola 9 % in Piran komaj 6 %.

Tudi struktura stanovanj je močno neustrezna in še bolj povečuje stanovanjske težave, kakor bi kazalo na prvi pogled. Značilno za življenje ob obali namreč je, da se večja gospodinjstva stiskajo v manjših stanovanjih, v večjih pa živi tudi po več gospodinjstev.

V zadnjem času prihaja do iztrentitve tudi v ocenah, kako

je z opremljenostjo stanovanj s pomožnimi prostori. Še vedno je veliko stanovanj, ki nimajo stranišča, kaj šele kopalnice.

Za popolnejšo podobo o stanovanjskem položaju na obalnem območju moramo še dodati, da ta čas primanjkuje v mestnih naseljih okoli 1700 stanovanj, kar je seveda izredno huda ovira za nadaljnji gospodarski razvoj, saj primanjkuje delavcev vseh vrst (da o visoko izobraženih strokovnjakih sploh ne govorimo), dotoka pa ni pravega ker jih nimajo kje spraviti pod streho.

Osnovni sklep, ki prihaja do izraza na vseh posvetih ob obali, je več kot razumljiv: pospešiti gradnjo stanovanj. Toda kako? Videti je, da bo sprejet sklep, naj bi gospodarske organizacije dajale za stanovanja najmanj 5 % od osebnih dohodkov, ker dosedanja 4 % ne za-

došajo več za kritje najnujnejših potreb, kaj šele, če hočejo doseči bistven napredek. Treba je sicer povedati, da nekatere gospodarske organizacije dajejo že zdaj tudi po 6 % in več, vendar se večina „drži v ozadju“.

Morda je v zvezi s tem umestna pripomba, da obalno gospodarstvo (če sodimo po udeležbi na posvetih o stanovanjskih vprašanjih) nima pravega posluha za stanovanjsko politiko in njen nadaljnji razvoj.

Na posvetu v Piranu, ki smo ga omenili v uvodu, so sklenili ustanoviti posebno komisijo, ki bo pripravila vprašalnik za anketo, s katero bodo od vseh zaposlenih na obali (gre za okoli 27.000 ljudi) skušali ugotoviti najbolj pereče stanovanjske probleme, ki jih bo seveda treba rešiti tudi najprej.

Na obali si veliko obetajo od solidarnostnega sklada za grad-

njo stanovanj. Sklad bo skupen za vse tri občine, vendar tako,

da bodo upravljali in nadzorovali „svoj delež“ v skladu v vsaki občini posebej. Solidarnostni sklad bo reševal predvsem stanovanjska vprašanja mladoporočencev in starejših občanov. Potrebne bodo razumne odločitve, koliko sredstev iz tega sklada naj bi šlo za financiranje koncentrirane gradnje novih stanovanj in koliko za nujne izboljšave starih.

Sodeč po razpravah in sklepih, ki jih sprejemajo, bo veljala v prihodnje posebna skrb zahtevam, da je treba zagotoviti tako gradnjo, ki bo dala kar največji možni učinek. Gradbene stroške in s tem cene stanovanj bo treba „zbiti“ kar najbolj navzdol, tako da bodo stanovanja dosegljiva tudi socialno šibkejšim družinam.

-tk

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Sem mati dveh otrok in imam poleg službe še veliko dela doma. Podjetje, kjer sem zaposlena, zahteva od delavcev, da delamo tudi ob sobotah. Ker ima večina podjetij skoraj vse sobote proste, me zanima, ali sem dolžna delati tudi ob sobotah ali takšno delo lahko odklonim. V podjetju pravijo, da lahko tisti, ki nočejo delati ob sobotah, gredo drugam.

- A. A. Konjice

ODGOVOR:

Naj predvsem povemo, da je sobota delovni dan, tako kot ostali dnevi v tednu. Z zakonom je uveden 42-urni delovni teden, ki ga delovna organizacija lahko razporedi na 6 ali 5 delovnih dni. Nekatere delovne organizacije delajo v petih dneh več ur, tako da imajo proste sobote, druge pa delajo vseh šest dni po 7 ur ali kombinirajo obe možnosti tako, da imajo nekatere sobote v mesecu proste, nekatere pa delovne. V svojem vprašanju niste navedli, kako je to urejeno v podjetju, kjer delate. Kolikor opravite 42-urno delovno obveznost v petih dneh in imate sobote proste, vas podjetje ne bi smelo siliti, da morate delati tudi takrat. Z zakonom je namreč zagotovljena pravica delavca do omejenega delovnega časa 42 ur v tednu. Le izjemoma je delavec dolžan delati več, vendar

morajo biti v statutu določeni primeri, kdaj se takšno delo vpele, kdo izdaja o tem odločbe itd. Seveda mora biti takšno izjemno podaljšano delo usklajeno z zakonom, ki predvideva nekaj primerov, ko je takšno delo dopustno in celo obvezno za delavce (če zadane delovno organizacijo nesreča, če je nujno, da se začeto delo nadaljuje, ker bi sicer prekinitev povzročila precejšnjo škodo, da se prepreči kvarjenje materiala in surovin itd.). Svetujemo vam, da se ogledate statut vaše delovne organizacije in tam ugotovite, kdaj ste dolžni delati ev. tudi ob sicer prostih dneh in kdaj takšno delo lahko odklonite, ne da bi vas zadele kakšne posledice. Če pa vam bi delovna organizacija zaradi odklonitve delovno razmerje odpovedala ali vas kaznovala z izključitvijo zaradi domnevne kršitve delovnih dolžnosti, imate možnost izpodbijati takšno odločbo v delovnem sporu pred sodiščem.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Po uhojeni poti naprej

(Nadaljevanje s 1. strani)

druge družbene dejavnosti so ustvarjalni del v celotni družbeni reprodukciji. Zato te dejavnosti ne morejo pristajati na ukrepe, ki jih potiskajo v položaj potrošnika, ampak ter-

drugi republikah gredo po tej poti, le da eni manj drugi bolj kasnijo. Vsi pa so poudarjali, da je to tista prava pot, po kateri si družbene službe lahko ustvarijo primeren družbeno-ekonomski položaj.

Zanimive so bile tudi razprave o odnosu med zdravstvom, njegovim financiranjem in vlogi skupščin socialnega zavarovanja. O tem je imel zelo dobro razpravo dr. Zupančič iz Slovenije, prav tako pa tudi neki primarij iz Črne gore. Prihajala sta do istih spoznanj o vlogi skupščin socialnega zavarovanja, ko sta poudarjala, da so koristniki uslug zdravstvene službe tisti, ki bodo morali odločiti o obsegu sredstev za zdravstvo in o pravicah iz tega zavarovanja. Ti dve razpravi sta bili zelo spodbudni ilustraciji iz konkretne prakse. Zanimiva je bila tudi razprava dveh delegatov iz Vo jvodine, ki sta razpravljala o interesnih skupnostih in sta pri tem citirala študijo dr. Majde Strobl iz Slovenije o teh asociacijah in problemih v zvezi z njihovim nadaljnjim razvojem. V dveh dneh je torej vendarle bilo nekaj zelo dobrih razprav,

Milutin Mužič

Slavko Grčar

jajo enako obravnavanje kot je uveljavljeno za delovne organizacije na področju gospodarstva. To velja tako za družbeno-ekonomski položaj delovnih ljudi, ki delajo v teh dejavnostih, kot tudi za zahteve po racionalnem gospodarstvu in kvalitetnem opravljanju storitev družbenih dejavnosti.

Kongres je najodločneje zastavil svojo besedo za dosledno uresničevanje ustavnih dopolnil, zlasti tudi v smeri izrivanja države iz tega področja in v smeri urejanja družbeno-ekonomskih odnosov z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi.

Slovenska delegacija je bila na kongresu zelo aktivna. Že pred kongresom in na kongresu samem smo precej prispevali k temu, da so v dokumentih kongresa problemi in naloge pravilno razčlenjeni in da smo torej s stališči kongresa lahko zadovoljni. Za dejavnost Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije pomenijo dokumenti kongresa novo spodbudo, sicer pa potrjujejo stališča in akcije, ki jih v Sloveniji že izvajamo.

MILUTIN MUŽIČ: DRAGOCENA IZMENJAVA IZKUŠENJ

Na kongres nisem odhajal z velikim pričakovanjem, res pa je, da smo slišali nekaj izredno dobrih razprav o družbenem dogovarjanju, o samoupravnem sporazumevanju in o interesnih skupnostih s področja družbenih dejavnosti. Te razprave so bile konkretne in dragocene kot različne izkušnje. Delež Sloven-

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

cev je v tem pogledu bil precejšen. Slavko Grčar je npr. v svoji razpravi zelo konkretno prikazal, kaj vse smo v Sloveniji naredili od leta 1967 dalje in ta pregled je dokazoval, da je družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje v Sloveniji že doslej imelo veliko vlogo in da je treba po tej poti le še naprej. O tej temi sta govorila zelo dobro še dva delegata in tako smo npr. od delegata iz Makedonije izvedeli, da imajo za podpis pripravljenih že 20 sporazumov. Tudi v

ki so jasno pokazale orientacijo republik pri reševanju problemov družbenih dejavnosti. Vse republike brez izjeme iščejo rešitve v smeri družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja ter uveljavljanja interesnih skupnosti ne glede na to, do kod so že doslej prišle. Spoznali smo napore sindikatov v tej smeri, ta konkretna izmenjava izkušenj pa je bila zame največ vredna. Škoda le, da nam delegati iz Beograda niso posredovali npr. več o svojih izkušnjah s kulturnimi skupnostmi.

JOŽE MAROLT: STORJENEGA JE VELIKO, S TEM ŠE NISMO ZADOVOLJNI

Po objavi sestava novega zveznega odbora sem v sklepni besedi ugotovil, da so razprave na kongresu potrdile, da je bilo delo vseh sindikalnih organizacij in še posebej delo organov republiških ter pokrajinskih organizacij sindikata delavcev družbenih dejavnosti v preteklih štirih letih praktično na vseh področjih uspešno. Bistveno je izboljšal samoupravni in materialni položaj delavcev v vseh dejavnostih. K temu so ogromno prispevale samoupravne interesne skupnosti ter družbeno dogovarjanje. S tem, ko sem ugotovil, da je bilo ogromno storjenega, pa seveda nisem menil, da smo z obstoječim stanjem že lahko zadovoljni.

Vsebinska v preteklem letu sprejetih ustavnih dopolnil je vse močnejše navzoča tudi v naši dejavnosti. Delavci družbenih dejavnosti organizirani v sindikatu kot politični organizaciji želijo biti del celovite družbene reprodukcije ter le na ta način nosilci politike, ki določa njihovo samoupravno pozicijo v združenem delu.

Ko ngres je potrdil, da so med članstvom vse bolj prisotna

razmišljanja o tem, kako z aktivnim odnosom do vseh aktualnih vprašanj vplivati na tokove družbene reprodukcije. V sferi izobraževanja in vzgoje vse bolj razmišljajo v čem in kako bi prispevali k večjemu znanju delavskega razreda in delovnih ljudi v celoti ter na ta način prispevali svoj delež k večji produktivnosti in večjemu dohodku. Takšna in podobna razmišljanja so tema dneva tudi

Jože Marolt

v drugih dejavnostih. Gre torej za spoznanje, da je potrebno vse sile usmeriti v ustvarjanje večjega dohodka.

Aktiven odnos do vseh vprašanj, ki so navzoča v delovanju naših dejavnosti, pa nujno terja takšen sistem ekonomskih odnosov znotraj celotne družbene reprodukcije, ki bo delovne ljudi družbenih dejavnosti izenačil z delovnimi ljudmi v materialni proizvodnji.

Iz tega sledi, da je v tem trenutku naša najpomembnejša naloga v uresničevanju ustavnih dopolnil, kar med drugim pomeni tudi, da mora v delu zveznega odbora vse bolj dominirati dogovarjanje, sporazumevanje, izmenjava izkušenj in podobno.

Predhodnica v parlamentu

(Nadaljevanje s 1. strani)

nejo predsedniki delavskih svetov sestajati tudi 27. januarja ali 27. decembra, da se lahko delegati neposrednih samoupravljalcev sestanejo razen v republiški tudi v občinski, mestni in - zakaj vendar ne - v zvezni skupščini. Saj vendar imajo kaj povedati v tej naši družbi!

To pa daje slutiti predhodnico temu, kar smo si v naslednji fazi ustavnih sprememb zapisali pod načelom delegatski sistem! S. B.

(Nadaljevanje s 1. strani)

še vedno bolj družbenopolitična manifestacija kot pa dogovor o reševanju skupnih problemov, o uveljavljanju skupnih rešitev, o načrtovanju skupne akcije. To še vedno ne bo oblika odločanja, uveljavljanja delavske samouprave na širšem območju, še vedno bo zasedal parlament v senci. Toda nekaj novega in sila pomembnega vendar napoveduje letošnji 27. junij, to, da se uteg-

Brez zanašanja, na lastne noge!

Občinski sindikalni svet v Novem mestu je minulo sredo razpravljal o gospodarskih gibanjih v lanskem letu in v prvem trimesečju letos. Ugotovili so, da se je novomeško gospodarstvo uspešno vključilo v stabilizacijska prizadevanja, saj je doseglo boljše uspehe v ekonomičnosti poslovanja in povečalo stopnjo akumulativnosti. Prav tako beležijo ugodno gibanje gospodarstva tudi v prvih treh mesecih letošnjega leta. Ob tem pa naraščajo težave zaradi nelikvidnosti, saj so bile terjatve ob koncu marca za 24,7 odstotka višje, kot pred letom dni. Kljub temu pa se je likvidnost gospodarskih organizacij v letošnjem letu izboljšala, ker so delovne organizacije po zaključnih računih za minulo leto večino ostanka dohodka namenile povečanju lastnih obratnih sredstev.

Dasiiravno so podatki o gibanju gospodarstva v lanskem in letošnjem letu razmeroma ugodni, pa sindikati opozarjajo na nevarnost posameznih težav in pojavov, ki lahko povzročijo delovnim organizacijam resne težave. Ugotavljajo namreč, da se

vrsta delovnih organizacij v sedanjih razmerah vse preveč zanaša na odmrznitev cen in čaka le na ustrezne administrativne ukrepe, ne iščejo pa možnosti, da bi znotraj podjetja poiskali razne notranje rezerve in se z lastnimi prizadevanji še bolj vključili v stabilizacijske tokove gospodarstva. To je resno opozorilo, ki so ga novomeški sindikati naslovili na vse delovne organizacije v občini, da bi jih spodbudili k intenzivnejšemu gospodarjenju, večjemu izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti in k razmišljanjem o možnostih večjega integracijskega povezovanja s sorodnimi podjetji.

Prav tako sindikati opozarjajo delovne organizacije, da si v okviru stabilizacijskih prizadevanj ustvarijo čimveč lastnih obratnih sredstev, sicer lahko ob sedanji stopnji likvidnosti in ob omejevanju kratkoročnih kreditov za obratna sredstva zaidajo v velike težave.

Občinski sindikalni svet je tudi sklenil, naj vse sindikalne organizacije pregledajo stabilizacijske programe podjetja in z delovnimi kolektivi razpravljajo o samoupravnem in ekonomskem položaju znotraj podjetja. Ob tem je treba spodbuditi tudi akcijo za hitrejšo uveljavljanje ustavnih sprememb, zlasti še za ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela, ki jih v novomeški občini in na Dolenjskem sploh zelo počasi uresničujemo.

In končno je sindikalni svet opozoril še na splet vprašanj s področja socialne politike. Sindikalne organizacije bodo preverile prizadevanja za uresničevanje stališč in sklepov prve konference novomeških sindikatov o življenjskih razmerah delavcev. Pri tem gre še posebej za najnižji osebni dohodek tisoč dinarjev na mesec in za stališče, naj delovne organizacije dve tretjini denarja za stanovanjsko izgradnjo namenijo družbeni gradnji in le tretjino za individualno gradnjo stanovanjskih hiš. R. S.

Sindikat o zdravstvenem varstvu

V Ilirski Bistrici so imeli minuli teden širše posvetovanje o zdravstvenem varstvu delavcev v občini, ki ga je pripravila komisija za življenjske in delovne pogoje občinskega sindikalnega sveta. Posvetovanja so se z zanimanjem udeležili predstavniki vseh zainteresiranih dejavnikov, ki se neposredno ukvarjajo s problematiko. Ugotovili so, da je zdravstveno varstvo zaposlenih sicer zadovoljivo, da pa bi bilo nujno treba ustanoviti dispanzer za medicino dela, ki bi se v glavnem ukvarjal s preventivo. Predlog so podprli vsi navzoči, delovne organizacije pa so že obljubile finančno pomoč. Dispanzer za medicino dela je nujno potreben, saj mora od 4100 zaposlenih letno na specialne preglede drugam okrog 1000 delavcev, to pa delovne organizacije precej stane. Da ne bi zaključki ostali le na papirju, so že na posvetovanju imenovali 3-člansko ekipo, ki bo v kratkem ob sodelovanju vseh pripravila osnovni koncept in program dela. J. V.

M. GOVEKAR

Kdor zna, ne govori na pamet!

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa enotno lotili družbenopolitičnega izobraževanja samoupravljalcev in kadrov, ki delajo v političnih organizacijah.

„Ustanovitev in otvoritev tega centra sicer ne pomeni prelomnice v družbenopolitičnem izobraževanju delavcev v Sloveniji,“ je nadaljeval tovariš Kropušek. „Hotenja obeh ustanoviteljev, Zveze sindikatov in Zveze mladine Slovenije, so dosti bolj skromna in izzvenenavo v naslednjem skupnem imenovalcu: želimo in hočemo samo to, da bi v družbeno ekonomsko politično izobraževanje delavcev vnesli več organiziranosti in več vsebine. programske usmerjenosti naših dveh organizacij. Menim, da bo center v tem lahko tudi uspel, če bo našel ustrezno obliko sodelovanja z delavskimi univerzami, ki ostajajo nosilec množičnega družbenopolitičnega in ekonomskega izobraževanja delavcev in mladine, če bo sodeloval z Univerzo v Ljubljani in še posebej z njeno fakulteto za družbene vede, sociologijo in novinarstvo ter če bo svoje delo obogatil tudi z izkušnjami in sodelovanjem še drugih organizacij, ki tako ali drugače skrbijo za družbeno-ekonomsko izobraževanje naših ljudi oziroma proučujejo izkušnje, dosežene na tem področju.“

Poudaril pa bi, da v sindikatih veliko pričakujemo od centra, ki ga s tem seminarjem danes odpiramo. Nekaj dnevi ali pa tudi precej daljši seminarji za samoupravljalce in politične delavce, na katerih bomo obravnavali zelo različna, seveda pa v

danem trenutku tudi najbolj aktualna vprašanja, bi v končni posledici morali prispevati k višji ravni družbenopolitičnega znanja delavcev v združenem delu in kadrov, ki delajo v političnih organizacijah. To pa je pogoj, če naj končno enkrat nehamo o samoupravljanju, gospodarjenju, komunalnem sistemu in še o vseh drugih zadevah govoriti „na pamet“, s čustveno prizadetostjo namesto z argumenti, kar vse in marsikdaj neposredno vpliva na premajhno učinkovitost dela.“

ZAKAJ BI VSAK ZASE, ČE LAHKO SKUPAJ?

Udeležencem seminarja je spregovoril tudi predsednik republiške konference ZMS Živko Pregl. Ustanovitev Centra RS ZSS in RK ZMS za družbeno izobraževanje po njegovem mišljenju pomeni velik mejnik pri tovrstnem izobraževanju mlade generacije. ZMS je sicer tudi doslej organiziral seminarje za mladinske funkcionarje in na njih obravnavala zadeve, ki so bile v danem trenutku pomembne za mlade na sploh, še posebej pa za položaj mladih delavcev kot samoupravljalcev. Vendar pa so bili ti seminarji vsemu navkljub preveč izolirani, preveč zaprti in omejeni zgolj na probleme mladih, premalo pa so na njih govorili o položaju in povezanosti mladih z ostalo družbo in ljudmi v njej.

„Naš center bo usposabljal armado samoupravljalcev, ki bodo svoje znanje s pridom lahko uporabljali v praksi,“ je nadaljeval Živko Pregl. „To pa

pomeni, da se bodo tudi mladi laže in bolj tvorno vključevali v izvajanje nalog pri utrjevanju naše poti družbene preobrazbe v resnično socialistično družbo. Bil pa je, vsaj po mojem pričanju, že skrajni čas, da smo strnili sile in moči pri družbenopolitičnem in ekonomskem izobraževanju vseh samoupravljalcev, mladine in političnih kadrov. Pot, za katero smo se odločili, nikakor ne bo lahka in nam ponuja obilo dela, toda obeta tudi dosti rezultatov. Zakaj bi se torej na poti k istemu cilju trudili vsak zase, če se lahko - z manj truda, toda ob večjih rezultatih - istih in skupnih nalog lotimo z združenimi močmi?“

UDELEŽBA PRESEGLA PRIČAKOVANJA

Na prvi seminar v organizaciji Centra RS ZSS in RK ZMS za družbeno izobraževanje je prišlo precej več udeležencev, kot pa so jih pričakovali organizatorji. Zakaj je bilo tako? Kaj je bilo tisto, kar jih je sploh privabilo na seminar?

Predsednik Obalnega sindikalnega sveta v Kopru TIHOMIL JAVORŠEK je, kot eden „nadštevilnih“, takole odgovoril: „Seminarji take vrste, ko je naš, se mi zdijo koristni, ker je na njih mogoče razjasniti različne poglede na ista vprašanja. Naravnost nujno potrebni pa so zato, da bi v sindikatih laže poenotili in uskladili naša prizadevanja, ki na različnih terenih ob istem času niso vselej ugašena. Problemi, ki jih obravnavamo na tem seminarju, pa so za delavce obalne občine tako zanimivi, da nas je na seminar prišlo devet, čeprav naj bi - po predlogu organizatorjev - prišli le štirje družbenopolitični delavci in samoupravljalci.“

ZVONE HRIBAR, predsednik sindikalne konference PTT podjetja Ljubljana, pa je menil: „O uresni-

Nedavna razprava, ki jo je o povezovalnih procesih na slovenski obali pripravil klub gospodarstvenikov tega območja, je že dolgoletnim ugotavljanjem, da še vedno prevelika razdrobljenost gospodarstva ovira hitrejši razvoj, dela piko na i. Piko, ker so tokrat prvič vsaj v širšem in organiziranem krogu to neizpodbitno dejstvo ugotovili in priznali gospodarstveniki sami in kar je še važnejše, ker so ugotovili, da tako naprej več ne more iti. Zaskrbljujoče je namreč, da obala, kljub precejšnji gospodarski razvitosti, nima – razen nekaj izjem – finančno, poslovno in kadrovske močnih podjetij, ki bi se bila sposobna vključevati v najširši gospodarski prostor in učinkovito prispevati k uresničevanju že začrtanih dolgoročnih razvojnih ciljev obalnega območja.

Spričo vsega tega se lahko zgodi, da se bo – če gospodarstvo seveda sil in prizadevanj ne bo bolj združilo – dosednji hiter gospodarski razvoj obale kmalu prevesil v stagnacijo. Nekateri pokazatelji na to že opozarjajo. Seveda se to ne sme zgoditi, zato je treba ukrepati.

Povezati prizadevanja in moči

Gospodarstveniki so v omenjeni razpravi med drugim predlagali, naj bi na obali čimprej ustanovili institucijo, najbolje bi bilo, če bi ta delala pri obalnem svetu, ki bi gospodarstvu pomagala z različnimi ekonomskimi študijami, povezovala njegove pobude, in to na osnovi srednjeročnih razvojnih programov posameznih podjetij. Žal, pa je treba ugotoviti, da teh marsikje nimajo, tako da je od gospodarstva samega veliko odvisno, kako se bodo stvari v prihodnje premikale naprej. Od njega je najbrž tudi odvisno, če bo zaživela institucija, kakršno predlagajo, kajti za njeno delo je potreben denar. Moralo ga bo dati, ali pa pritisniti, da ga izločijo iz razpoložljivih občinskih proračunskih sredstev. Gospodarstveniki namreč trdijo – in prav imajo – da bi na obali lahko precej prištedili in na ta način financirali marsikatero koristno skupno službo ali institucijo, če bi združili nekatere upravne službe treh obalnih občin. Podatek, ki ga je v omenjeni razpravi v obalnem klubu gospodarstvenikov mimogrede omenil eden izmed razpravljavcev, da je na primer proračun celjske občine, v kateri pa je več prebivalcev kot na obali, kar za 40 odstotkov manjši, kot so proračuni teh obalnih občin, je nedvomno razmisleka vreden.

Torej ustanovitev skupne načrtovalne institucije, pa naj bi se sredstva zanjo zbirala tako ali drugače, najbrž ne bo problem. Večji problem bo spoznanje o neizbežni nujni, da se mora obalno gospodarstvo bolj povezati, in to na samoupravnih osnovah, kakršne so začrtala ustavna dopolnila, prenesti v zavest vseh tistih, ki k hitrejšemu povezovanju lahko in morajo prispevati. Da bi pri tem uspeli, bo treba večjo besedo dati naprednejšemu delu gospodarstva in gospodarstvenikom, ki so sposobni gledati naprej. Pomagati pa bodo morale seveda tudi subjektivne sile, ki v prihodnje ne bi smele biti popustljive do ozkih gledanj in zapiranj v ozke podjetniške plotove, ponekod celo zaradi osebnih interesov.

Kako bo z osebnimi dohodki železarjev?

Zakon, po katerem podjetja z blokiranimi računi po 1. juliju ne bodo mogla izplačevati polnih osebnih dohodkov, ne more stopiti v veljavo prej, dokler ne bodo izpolnjeni vsi pogoji za njegovo izvajanje. To pa so zlasti ukrepi zveznih organov za vsestransko medsebojno poravnano, ki niso bili izpeljani dosledno in tako niso omogočili deblokacije računov

Jeseniškim železarjem se utegne zgoditi, da bodo po 1. juliju lahko dobili le 90 odstotkov poprečnih lanskih osebnih dohodkov. To bi jih močno prizadelo, saj so na osnovi večje storilnosti osebne dohodke letos dvignili, njihovo podjetje pa dosega ugodne poslovne rezultate.

Kot je znano, 1. julija začne veljati novi zakon o Službi družbenega knjigovodstva, po katerem podjetja z blokiranimi računi ne bodo mogla izplačevati polnih osebnih dohodkov. Med temi je tudi Železarna Jesenice, ki jo že 5 let nenehno pesti problem plačilne nesposobnosti. Vzrok za to so kupci, ki neredno plačujejo njene izdelke. V tem času ji dolgujejo celo 320 milijonov dinarjev, medtem ko njene obveznosti do drugih znašajo 150 milijonov.

Račun Železarne je v tem času blokirani za blizu 160 milijonov dinarjev, kar ji do 1. julija nikakor ne bo mogoče poravnati. Glavni direktor mag. ing. Peter Kunc meni, da je ta zakon krivičen, ker niso bili izpolnjeni pogoji za njegovo izvajanje. Gre za predhodne ukrepe zveznih organov – zlasti za vsestransko medsebojno poravnano – ki niso bili izpeljani dosledno in tako niso omogočili deblokacije

računov. Krivde za to pa gotovo ni mogoče pripisati železarjem in delavcem drugih prizadetih podjetij. Mag. ing. Kunc zato meni, da bi morali izvajanje tega zakona odložiti za 6 mesecev in med tem poskrbeti, da bi bili izpeljani predhodni ukrepi.

V Železarni si zelo prizadevajo, da bi svoj finančni položaj sami kolikor mogoče izboljšali. Odbor za poslovno politiko je

sprejel program deblokacije z vrsto ukrepov na področju nabave, proizvodnje, prodaje in finančnega poslovanja, ki lahko vodijo k izboljšanju likvidnosti.

Tako so se v podjetju odločili za strogo selekcijo med kupci. Prednost imajo dobri plačniki in naročniki izdelkov z zadovoljivo ekonomičnostjo. Kupcem z nadpoprečno visokimi neporavnanimi dolgovi bodo dobave ustavili. Med dru-

gim so se obvezali, da vrednost zaloga ne bo preseгла vrednosti v začetku leta. Uvožene materiale zamenjujejo z domačimi, povečujejo izvoz kot najbolj zanesljiv vir priliva denarja in podobno. Že v prvem polletju je tako Železarna uspelo povečati plačano realizacijo nad fakturirano za 62 milijonov, za drugo polletje pa se nadajajo še višjega presežka, kar naj bi zadoščalo za deblokado računa! M. S.

25 let »Novotehne«

Delovni kolektiv novomeškega trgovskega podjetja „Novotehna“ je v soboto, 17. junija, praznoval 25-letnico obstoja. Podjetje, ki je bilo ustanovljeno prvo leto po osvoboditvi, je posebno še v zadnjih desetih letih doseglo velik napredek. V tem času se je povečal obseg prometa za dvajsetkrat, vrednost osnovnih sred-

stev za 28-krat, skladi za 80-krat in število zaposlenih za trikrat. Podjetje je v zadnjih letih močno razširilo trgovsko mrežo po vsej Dolenjski in v Posavju. Odprlo je več novih trgovin in posodobilo trgovine z zastarelimi prostori. Z uvedbo prodaje avtomobilov se je podjetje „Novotehna“ lotilo tudi izgrajevanja avto-

mobilske servisne dejavnosti. V uspešno poslovno sodelovanje pa se je povežalo tudi z nekaterimi proizvodnimi delovnimi organizacijami. Predsednik delavskega sveta RADO MEDLE je v slavnostnem govoru poudaril, da bo razvojna usmeritev podjetja tudi v prihodnje slo-nela na dosedanjih osnovah, zaradi velikih potreb pa bodo začeli pospešeno razvijati avtomobilsko servisno dejavnost, medtem ko bodo v stabilizacijskih prizadevanjih posvetili še posebno skrb večanju lastnih obratnih sredstev.

Na slovesnosti so nagradili 37 članov kolektiva, ki so v podjetju že 10, 15, 20 in 25 let, učenci osnovne šole Šmarjeta, katere pokrovitelj je novomeško trgovsko podjetje „Novotehna“, pa so za to priložnost pripravili še lep kulturni spored. R. Š.

Celjsko gospodarstvo ima močno žensko obeležje, saj je od vseh zaposlenih kar 44 % žensk. Podatek sam po sebi morda ne bi bil nič posebnega, če ga ne bi dopolnili še z manj razveseljivo pripombo, da dela kar 11 % vseh zaposlenk (okoli 1500) tudi v nočnih izmenah, od tega največ v „EMO“ in „Metki“.

Ta čas je na pobudo sindikatov v teku akcija, ki naj bi imela za končni cilj „najmanj 1000 din osebnega dohodka“. Položaj po delovnih organizacijah se seveda močno razlikuje. Ponekod se bodo morali pošteno zamisliti, kako rešiti ta problem. Na primer v „EMO“, kjer imajo še 400 delavcev, ki imajo nižje mesečne prejemke od „akcijskega minimuma“.

25 let Konstruktorja

Splošno gradbeno podjetje Konstruktor Maribor je delovna organizacija, katere ustanovitev sega v prve dni po osvoboditvi leta 1945. Današnje ime je podjetje dobilo leta 1947, ko je bilo registrirano kot bazensko podjetje republiškega pomena za takratno mariborsko okrožje.

Od takrat je poteklo 25 let velikih naporov in prizadevanj kolektiva. To je obdobje razvoja in uspehov. Iz podjetja s skromno opremo in mehanizacijo ter z razmeroma maloštevilnimi strokovnimi kadri se je razvilo v sodobno gradbeno organizacijo, ki danes uspešno nastopa na domačem tržišču ter v zadnjih šestih letih orje ledino tudi na tujem tržišču.

Naglo rast in razvoj podjetja so narekovale vedno večje potrebe po strokovnem vzdrževanju, rekonstrukcijah in novogradnjah industrijskih objektih ter velike potrebe na področju graditve stanovanj. Iz leta v leto sta rasla obseg in vrednost opravljenih del. Podjetje je laično doseglo vrednost opravljenih del doma in v tujini v višini 250.426.000 din in je imelo poprečno 1870 zaposlenih članov kolektiva.

Letos planirajo pri Konstruktorju vrednost del 360.000.000 din pri 2800 zaposlenih. Povečanje vrednosti del in števila zaposlenih v letošnjem letu je posledica integracije z gradbenim podjetjem Pomurje, ki je od letos samostojna organizacija združena

dela, z lastnostjo pravne osebe pri SGP Konstruktor.

Povečanje zmogljivosti podjetja je bilo doseženo v minulem obdobju z vrsto ukrepov premišljene in dolgoročne politike na vseh nivojih poslovanja. Z ustreznim kadrovske politiko je podjetje v veliki meri izpolnilo pred leti še pomanjkljivo zasedena delovna mesta. S premišljeno finančno politiko pa si je uspel kolektiv ustvariti del potrebnih sredstev za nemoteno in kontinuirano opravljanje proizvodnih nalog.

Razen široke registracije za izvajanje vseh gradbenih in obrtniških del opravlja podjetje še inženiring, ima svoj projektivni biro ter je vključeno v mednarodno delitev dela prek svojih pod-

jetij v Avstriji, ZRN in Franciji. V svojem 25-letnem obstoju je podjetje zgradilo vrsto pomembnih objektov, velik je obseg del na področju stanovanjske izgradnje za trg, ki jo je začel Konstruktor pred 10. leti izvajati med prvimi gradbenimi podjetji v Jugoslaviji.

Poprečno zgradi Konstruktor okoli 300 stanovanj letno v Jugoslaviji ter nekoliko več v tujini. Razen številnih javnih zgradb in obsežnih industrijskih objektov po domovini je podjetje na jadranski obali zgradilo dve veliki hotelski naselji z zmogljivostjo 2500 postelj. Pri tem pa je pomembno, da sta bili obe hotelski naselji zgrajeni v dveh sezonskih obdobjih, v izredno kratkem času sedmih mesecev.

Podjetju Konstruktor je bila leta 1962 zaupana organizacija enega prvih treh jugoslovanskih demonstracijskih gradbišč, od katerih je le Konstruktor izpolnil zaupano nalogo. Kot prvo gradbeno podjetje v Jugoslaviji je Konstruktor uspešno izvedel prehod na skrajšan delovni čas in s tem

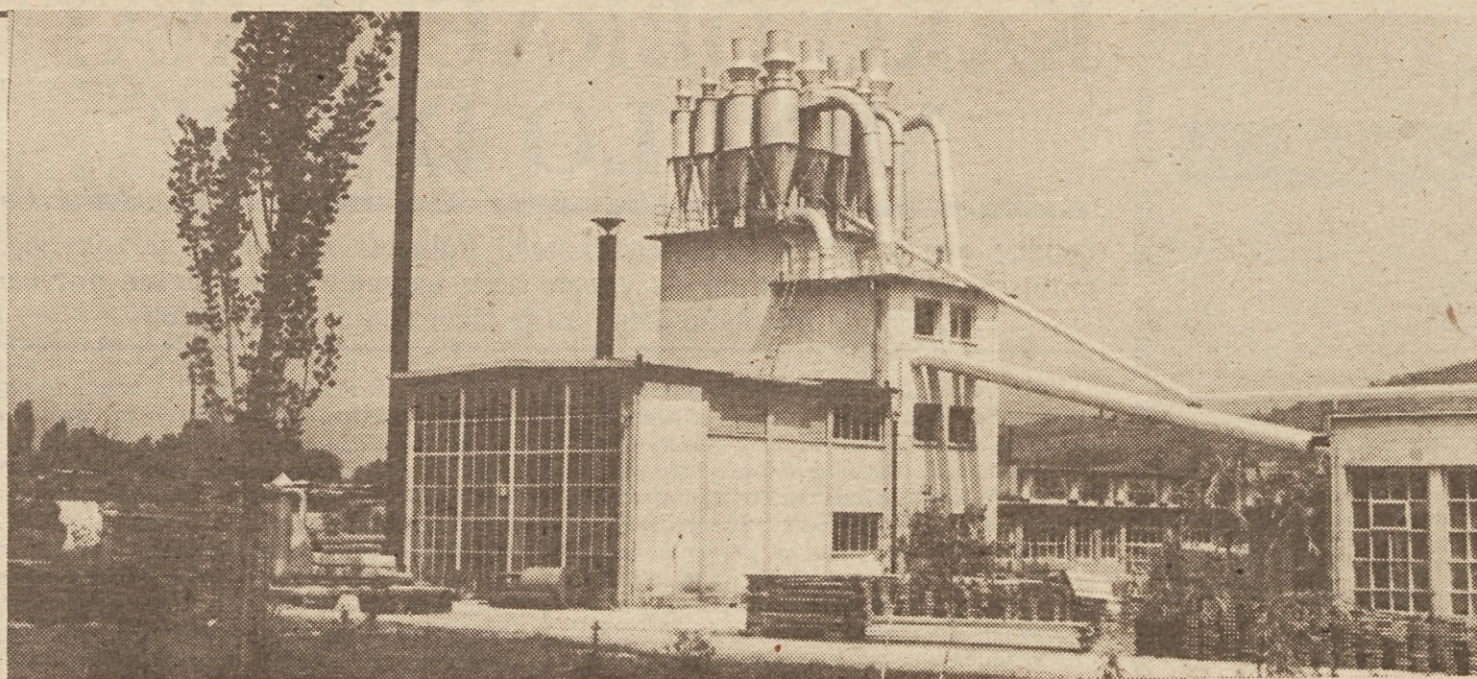
sgp
Konstruktor

pokazal tudi ostalim gradbenim podjetjem pot, po kateri so mu sledila. Pri tem je nesebično posredoval izkušnje vsem, ki so se zanje zanimali. Tudi v skopski katastrofi je bil Konstruktor med prvimi reševalci, kasneje pa tudi med prvimi podjetji, ki jim je bila zaupana sanacija opustošenih zgradb. Še in še bi lahko na-

števali področja dejavnosti, pri katerih je postalo Konstruktorjevo ime znano izven meja Maribora in Slovenije.

Razvoj podjetja Konstruktor pa se ne kaže samo v vedno večjem obsegu del, marveč je podjetje doseglo velik napredek v tehniki in tehnologiji izvajanja, kar dokazujejo številni zahtevni objekti, ki so mu bili zaupani v izvajanje na področju od Lendave do Skopja ter od Virja na Hrvaškem do Koromačna. Gospodarska moč podjetja je rasla vzporedno z nenehnim razvojem delavskega samoupravljanja, ki je bilo ob stalni pobudi sindikata in drugih organizacij gonilna sila v kolektivu. Za potrjevalno delo pri reševanju v Skopju ter pri poznejših sanacijskih delih je predsednik republike Tito odlikoval kolektiv SGP Konstruktor z redom bratstva in enotnosti z zlatim vencem.

OBISKALI SMO LIP SLOVENSKE KONJICE, TO JE ENO IZMED TISTIH SLOVENSkih DELOVNIH SKUPNOSTI, KI SO DOSEGLE ZELO VELIKO TAKO NA PODROČJU SAMOUPRAVLJANJA KOT GOSPODARJENJA ● NAJPREJ PRODAJO, POTEM PA SE LOTIJO PROIZVODNJE ● GLAVNI PROBLEM DELOVNE ORGANIZACIJE JE, DA NE MORE PROIZVESTI TOLIKO, KOT BI ŽELELA ● TUDI V NAŠEM PRIMERU DRŽI PRAVILO, DA SE DOBRO BLAGO »SAMO PRODAJA«

Vsi obrati LIP so specializirani na določeno proizvodnjo. Obrat v Slovenskih Konjicah proizvaja poleg stavbnega pohištva lične borove garniture, za katere se kupci kar pulijo.

Vsak obrat svoje sreče kovač

V pričujočem prispevku bomo skušali izluščiti misli, ki so ostale v naši beležnici po nekajurnem razgovoru z direktorjem LIP Miomrom Delevičem, Karlom Romihom, predsednikom sindikalnega odbora obrata Slovenske Konjice, Tonetom Gosakom, članom centralnega delavskega sveta in Francem Hlastecom, članom

Podjetje nima splošnega sektorja. Ker ga ne potrebuje. „Delo klasičnega splošnega sektorja opravljajo povsem samostojno komisije obratnih delavskih svetov. Zanimiva je tudi moja vloga. Sploh ne nastopam kot „super komandant“. Le včasih sem potreben kot razsodnik...“ razlaga direktor Miomir Delevič.

Prav tako so zelo natančno določene pravice in dolžnosti individualnih organov, to je direktorja, vodij posameznih strokovnih služb v upravi podjetja in upravnikov obratov, ki imajo v okviru svojega področja določena pooblastila.

JASNO OPREDELJENA ODGOVORNOST

Strokovne službe podjetja, ki so organizirane skupno za vse obrate, morajo po sprejetih sklepih in planih samoupravnih organov opravljati svoje delo in zanj tudi osebno odgovarjajo, vsak v okviru svojega delovnega mesta oziroma položaja. Na sejah samoupravnih organov pa poročajo o svojem delu ter o nastali problematiki.

Upravniki obratov so za svoje obrate individualni vodje, ki skrbijo za poslovno politiko podjetja v okviru obrata, skrbijo za redno in nemoteno odvijanje ter izvrševanje proizvodnih nalog v svojih proizvodnih obratih. Seveda so dolžni izvrševati sklepe centralnega organa upravljanja ter sklepe, ki jih je sprejel v okviru obrata obratni delavski svet.

Tako je urejena odgovornost navzdol in navzgor povsem konkretno. Vsak delavec na svojem delovnem mestu je v polni meri odgovoren za svoje delo, za kvaliteto in točnost pri izvrševanju delovnih nalog. Nihče ne more nikogar oprostiti te odgovornosti niti se ji nihče ne more izogniti.

NIHČE NA RAČUN DRUGEGA

„Samoupravno odgovornost smo prenesli od centralnega samoupravnega organa na obratni samoupravni organ. Njemu je poverjeno, da odloča o vseh važnih vprašanjih gospodarjenja v obratu. Obratni delavski svet je najvišji samoupravni organ obrata, odgovarja pred kolektivom, ki mu je naložil skrb za vodenje in kreiranje poslovne politike obrata...“ nam razlagajo v Slovenskih Konjicah. „Ta poslovna politika se odraža med drugim tudi v samoupravni odgovornosti za rast osebnih dohodkov. Ti morajo imeti kritje v visoki kvaliteti dela, racionalni porabi surovin in seveda v ustreznih delovnih odnosih. Ni samoupravne odgovornosti v poviševanju osebnih dohodkov brez kritja. In ni napredka brez dobro začrtanega razvojnega programa slehernega obrata...“

Vsak obrat za sebe pripravlja svoj razvojni program. Ta program zajema nakup strojne opreme, večja vzdrževalna dela in popravila, planiranje razvoja obrata itd. Vsi plani slone na materialni osnovi, ki jo obrat ustvarja sam.

samoupravni organ – centralni delavski svet.

POVEZUJE JIH EKONOMSKA NUJNOST

Vseh šest obratov skupaj tvori organizacijsko in poslovno tehnološko zaokroženo celoto. Po samoupravni plati povezuje celotno podjetje centralni delavski svet. Njegove odločitve veljajo za vse obrate. Ta organ usmerja in upravlja podjetje v skladu s tržnimi razmerami in ob upoštevanju interesov obratov ter podjetja kot celote in širših družbenopolitičnih skupnosti. Za svoje delo in odločitve je odgovoren delovni skupnosti podjetja.

Centralni delavski svet ima za reševanje posameznih vprašanj svoje stalne komisije. Člani komisij so člani poslovnih enot – obratov in uprave podjetja. Komisije delajo kolektivno na sejah in o svojem delu poročajo centralnemu delavskemu svetu.

Sodelovanje med obrati temelji na osnovi enakopravnih odnosov dogovarjanja. Navznoter se bori vsak kolektiv zase, navzven pa vsi nastopajo enotno z upravo podjetja na čelu s skupno željo zadostiti potrebam trga, kvaliteti in pravočasni proizvodnji.

Vidimo torej, da družji in povezuje obrate predvsem ekonomska nujnost v dopolnjevanju proizvodnje in enotnem nastopanju na trgu. Enotno podjetje nastopa seveda kot izredno močan partner nasproti dobaviteljem in kupcem.

„NE VEMO, KAJ JE NELIKVIDNOST“

Samoupravna praksa podjetja se navdve uspešno zrcali tudi v ekonomskih rezultatih, ki jih beleži podjetje zadnja leta.

Morda je najbolj zanimivo to, da obrati LIP praktično nimajo svojih skladiščnih prostorov, ker je vsa proizvodnja vedno prodana vnaprej. „Najprej prodamo, šele potem zavijamo rokave...“ so nam povedali v Slovenskih Konjicah.

In še to: pred petimi leti je znašala letna bruto proizvodnja podjetja 30 milijonov dinarjev, letos pa se bo približala že 140 milijonom. Vsekakor skok, da malo takih!

„Ne vemo, kaj je nelikvidnost, kaj je blokiran žiro račun. Teh pojmov naša terminologija ne pozna. Poslušamo z lastnimi obratnimi sredstvi. Vsak zaslužen dinar vložimo pol v investicije, pol v obratna sredstva. In gre. Saj nam drugega tudi ne preostane. Tudi v prihodnje si želimo „ostati in lesu“, le s to razliko, da ga bomo še bolj oplemenitili...“ je povzel naš razgovor direktor Miomir Delevič.

Prvi med-republiški sporazum

V torek so na ljubljanskem magistratu slovesno podpisali samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij združenega dela iz Ljubljane, Beograda, Skopja in Zagreba v podjetje Slovenija promet Ljubljana. Pri nas je to doslej prvi med-republiški samoupravni sporazum na področju blagovnega prometa.

Družbenoekonomski in samoupravni odnosi v podjetju so omogočili, da so zbori delovnih ljudi v vseh štirih organizacijah neposredno odločali o ustanovitvi petih temeljnih organizacij združenega dela. Po sklepih zborov delovnih ljudi so štiri organizacije, ki so bile doslej v sestavi Slovenija prometa, podpisale na osnovi ustavnih dopolnil samoupravni sporazum o združitvi. S tem so ustvarile enotno organizacijo, ki bo delovala po vsej državi. S sporazumom so naposled uredili medsebojne ekonomske in samoupravne odnose v okviru svojih dejavnosti.

Združeno podjetje Slovenija promet bo imelo poslej pet temeljnih organizacij združenega dela. Prvo tvorijo skupne službe v Ljubljani, drugo podružnica v Beogradu, tretjo zagrebška podružnica, četrto podružnica v Skopju in peto ljubljanska podružnica. TOZD so torej organizirane po teritorialnem principu. V vsaki republiki, v kateri ima podjetje svojo podružnico, je zdaj po ena TOZD, ki s svojim poslovanjem in organizacijskimi enotami pokriva matično republiko. Vsaka TOZD preko podjetja neposredno uresničuje poslovno in ekonomsko sodelovanje s TOZD v ostalih republikah. Samoupravni sporazum med drugim določa, da bodo rezultati dela in ustvarjena sredstva ostali v okviru tistih republik, kjer je bil ustvarjen dohodek. Zanimivo je, da sporazum opredeljuje načela poslovne morale kot enega osrednjih načel organizacije in poslovanja temeljnih organizacij združenega dela in združenega podjetja kot celote.

-vk

Kozjansko se »prebuja« počasi

Vse kaže, da je prvi val „navdušenja“ in zanimanja za razmere na slovenskih nerazvitih področjih in njihove probleme že zdavnaj mimo. Če zdaj potegnemo črto in poskušamo ugotoviti, kaj se je po vsem tem na nerazvitih področjih obrnilo na bolje, bi imeli bore malo dela. Ceste – ki so jih nerazviti kar po pravilu najbolj glasno omenjali – so še vedno, kot so bile, se pravi slabe, delovne organizacije pa kar nič ne kažejo zanimanja in poslušnosti za to, da bi odpirale svoje obrate na gospodarskih „belih lisah“ slovenskega zemljevida in ustvarile tisto, kar je v obratnem sorazmerju z nerazvitostjo – delovna mesta.

So pa tudi svetli primeri, ki jih kaže prav zato še posebej omeniti. Celjska „Metka“ že ima v Kozjem manjši konfekcijski obrat, zdaj pa gradi poleg njega še novo montažno halo, ki bo imela 1400 kvadratnih metrov delovnih površin. Po napovedih bo „Metka“ lahko že novembra v novem obratu dala delo nad 100 zaposlenim.

Odveč je pojasnjevanje, kaj ta številka pomeni za kozjansko gospodarsko „sušo“.

-tk

Obrat v Poljčanah se je specializiral na proizvodnjo otroških postelj. Skoraj vse pokupijo Francozi.

izvršnega odbora sindikata, ki je tudi član občinskega sindikalnega sveta Slovenske Konjice.

PODJETJE BREZ SPLOŠNEGA SEKTORJA

Za uvod le nekaj značilnosti: LIP Slovenske Konjice je že pred dolgimi leti vpeljal v svojo samoupravno prakso to, o čemer se drugod dandanes še vedno le pogovarjajo. Dolgo je že tega, kar je podjetje vpeljalo obratne delavske svete, ki so v LIP v polni meri zaziveli.

OBRTI SO V CELOTI SAMOSTOJNI

Lesno industrijsko podjetje Slovenske Konjice, s sedežem v Slovenskih Konjicah, je pravzaprav delovna skupnost šestih dislociranih obratov, za katere vemo, da so specializirane, samostojne in tehnološko zaključene proizvodne enote z lastnim obračunom in široko decentraliziranim samoupravljanjem.

Uprava podjetja predstavlja danes v glavnem službo za opravljanje nekaterih skupnih poslov, kot so na primer komercialna, tehnična in računovodska služba.

Obrati so v odločanju v veliki meri samostojni. Vsi skupaj imajo centralni samoupravni organ – delavski svet in njegov izvršni odbor. Statut podjetja točno določa in razmejuje pravice in dolžnosti obratov ter njihovih samoupravnih organov – obratnih delavskih svetov.

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

... v jugoslovanskih sindikatih

NEJEVOLJA
SINDIKATOV

SVET ZSJ

Reagirane Sveta ZSJ neposredno po objavi vladnega odloka o spremembah cen bi lahko na kratko takole povzeli: sindikati nočejo barantati, za koliko naj se posamezni izdelki podražijo, morajo pa sodelovati pri oblikovanju politike cen. Za uresničevanje tako dogovorjene politike pa morajo odgovarjati pristojni državni organi. Mnoga znamenja pričajo, da smo predvidevanja in napovedano politiko cen za letošnje leto že presegle. Zato sindikati zahtevajo, da se natančno ugotovi, ali smo predvideno politiko na področju cen prekršili in da se o tem začne razprava v zvezni skupščini. Ta razprava naj tudi pokaže, kdo je odgovoren za morebitno kršitev resolucije o gospodarski politiki.

Najnovejši odlok zvezne vlade dokazuje, da še vedno delamo po starem, ugotavljajo v Svetu ZSJ. Razmerja med cenami ostajajo neuskkljena, le da na višji ravni! Odloki o podražitvah pa so bili sprejeti, ne da bi se prepričali, kako bodo vsi ti premiki v cenah vplivali na gmotni položaj delavcev. Nobene besede tudi ni o tem, kako zavarovati življenjsko raven velikega števila zaposlenih. Zavoljo tega tudi politike, ki smo jo opredelili v resoluciji o gospodarskem in družbenem razvoju, ne bi smel spreminjati nihče drug kot tisti, ki jo je sprejel – to pa je zvezna skupščina.

Obetavne napovedi

Posebna komisija ZIS in dva znanstvena instituta so pripravili osnove dolgoročnega programa razvoja turizma v Jugoslaviji do leta 1985. Avtorji programa ocenjujejo, da bo naša država v prihodnjih nekaj letih uvrščena med turistično visoko razvite države. Turistični strokovnjaki sodijo, da bodo v najbolj razvitih državah ljudje kmalu pričeli delati štiri dni v tednu, tri pa bodo počivali, kar bo močno vplivalo na nadaljnji razvoj turizma v svetu.

Do leta 1985 naj bi Jugoslavija imela zmogljivosti za 80 do 100 milijonov domačih in za 100 do 150 milijonov nočitev tujih turistov.

HRVAŠKA

Osebni dohodki
niso krivi

Na seji komisije hrvaških sindikatov za družbeni in osebni standard so rekli, da osebni dohodki niso krivi za sedanje gospodarske težave in inflacijske težnje na trgu, saj je znašal povprečni osebni dohodek na Hrvaškem v prvih treh mesecih letos 1.723 dinarjev. Manjši je bil torej za 8,5 % kot ob koncu minulega leta, realni osebni dohodek pa celo za 10 %. Ker je gibanje osebnih dohodkov v skladu z doseženimi rezultati hrvaškega gospodarstva, sindikalni funkcionarji sodijo, da bi ne bilo pametno, če bi z zveznimi sklepi omejevali nadaljnjo rast osebnih dohodkov. To bi pomenilo razvrednotenje ustavnih določil, po katerih naj bi s samoupravnimi sporazumi med panogami in skupinami podjetij uravnavali delitev dohodka. Sindikati predlagajo, naj

sabor Hrvaške pospeši proceduro sprememb v drugotni delitvi in delovno intenzivne dejavnosti razbremeni velikih izdatkov za skupne potrebe.

Člani komisije so tudi kritično ocenili gibanje cen in življenjskih stroškov. Ugotavljali so, da so razmere več kot slabe, kar je posledica pomanjkanja dolgoročne družbene politike in nejasnosti, ki vlada na tem področju. Medtem, ko nekatere delovne organizacije izplačujejo tudi po 3.000 dinarjev regresa na zaposlenega, druge niso zmožne izplačati niti simbolične vsote. Člani omenjene sindikalne komisije zato predlagajo, da se s samoupravnim sporazumom zaposlenim in članom njihove ožje družine zagotovi obvezen regres v višini najmanj 30 % povprečnega osebnega dohodka na Hrvaškem.

KAKO OBRAČUNAVATI
MINULO DELO?

Čedalje več je prizadevanj, da bi našli trajnejše rešitve za priznavanje pravic iz minulega dela ● Še vedno so v ospredju individualne pravice na osnovi minulega dela, kar je sicer dobro, ni pa dovolj!

Nekatere delovne organizacije že precej časa upoštevajo minulo delo in pravice do njega ter ga priznavajo v obliki različnih dodatkov na delovno dobo in drugih ugodnosti za zaposlene. Nova ustavna dopolnila pa so zanimanje za minulo delo še povečala. V sarajevskem „Energoinvestu“ so tako na primer s samoupravnim sporazumom določili, da se za vsako leto delovne dobe poveča osebni dohodek zaposlenih za pol odstotka, za vsako leto sta v „Energoinvestu“ pa za 1 %. Pravico do minulega dela priznavajo v „Energoinvestu“ tudi upokojevcem, in to v obliki posebnega dodatka, ki je v sorazmerju z dolžino delovne dobe v „Energoinvestu“, in z razmerjem med pokojnino in osebnim dohodkom, ki ga je delavec v času upokojitve imel na enakem ali sorodnem delovnem mestu. Ta dodatek bodo prejeli tudi družinski upokojevcem, sredstva za to pa bodo izplačevali iz dohodka podjetja.

Temu zgledu sledijo tudi druge delovne organizacije. Tako izplačujejo mnoge delovne skupnosti dodatek za minulo delo v obliki posebnih nagrad ali nadomestil ob upokojitvi za minulo delo, ki ga je delavec v teku let vlagal v sklade podjetja. Višina nadomestila je odvisna od delovnega staža v podjetju. Med 22 anketiranimi reškimi podjetji jih denimo 12 izplačuje dodatek na delovno dobo, 16 podjetij pa dodeljuje nagrade za „zvestobo kolektivu“.

Vsi omenjeni primeri kažejo na pozitivne izkušnje v prizadevanjih, da bi našli trajnejše rešitve za priznavanje pravic iz minulega dela. Manj prijetna stran tega zapletenega vprašanja pa je, kam s presežkom delovne sile kot nujno posledico tehničnega napredka. To vprašanje viši kot Damoklov meč nad tistimi, ki se ob vsaki rekonstrukciji in modernizaciji znajdejo

pred tem, da morajo odločiti o tem, kdo naj ostane v delovni skupnosti in kdo naj odide. Da bi se temu izognile, sprejemajo delovne organizacije tudi zaščitne ukrepe: o tem, kako zagotoviti delo delavcem, ki jih avtomatizacija izloči iz neposredne proizvodnje, mora že zdaj v mnogih primerih razmišljati celoten kolektiv in ne samo tisti, ki so na demokratičen način proglašeni kot „odvečni“. V spletu vprašanj, povezanih z minulim delom in njegovim vgrajevanjem v sistem družbeno-ekonomskih odnosov, bo torej problem „tehnološkega presežka“, vse bolj pomemben.

Primeri Energoinvesta in drugih delovnih organizacij nedvomno pričajo, da največ razmišljamo o individualnih pravicah delavcev na osnovi minulega dela. To je dobro, ni pa dovolj in tudi ne osnovno. Naša osnovna naloga bi morala biti, da bi s spremembo položaja delavcev opravili podružbljenje družbene reprodukcije in ustvarili razmere za nadzorstvo delavcev nad vsemi fazami gibanja dohodka. Vsa vprašanja podružbljenja proizvodnje pa je treba opredeliti s samoupravnimi sporazumi in drugimi akti. Samo tako bo mogoče odpraviti prizadevanja tistih zagovornikov delitve na osnovi minulega dela, ki vidijo minulo delo le v privatno skupinskem lastništvu in v delnicah. V takšnih razmerah – če bi se zanje odločili – bi delavski razred nedvomno še naprej ostal v podrejenem položaju.

S spajanjem minulega in živega dela si torej ne prizadevamo ustvarjati le nove vrednosti, ampak vpeljati in utrditi takšne samoupravne proizvodne odnose, v katerih bodo delavci odločali o celotni družbeni reprodukciji, ne pa, kot zdaj, samo o enostavnih.

VINKO BLATNIK

MAKEDONIJA

SOLIDARNO
DO STANOVANJA

Na prvi konferenci zveze sindikatov Makedonije, ki je bila posvečena stanovanjski politiki, je član predsedstva ZSM Petkovski poudaril, da manjka v Makedoniji kakih 50.000 stanovanj, čeprav se je povprečna stanovanjska površina od leta 1953 do leta 1970 na prebivalca povečala od 7 do 9,4 kvadratnega metra. Po njegovem mnenju za stanovanjsko gradnjo ne bi smeli odšteti manj kot 4 % od bruto osebnih dohodkov, razen tega pa bi v stanovanjski gradnji morali uveljaviti tudi solidarnost, ki naj bi se razširila od delovnih organizacij do občin, v nekaterih oblikah pa tudi do republiške ravni. „Smo za prioriteto v reševanju stanovanjskih problemov,“ je dejal Petkovski, „pri čemer bi morali dati prednost delavcem z nizkim družinskim do-

hodkom, mladim delavcem, ki niso rešili stanovanjskega vprašanja, bolnim delavcem in udeležencem NOB.“

Makedonski sindikati se tudi zavzemajo, da bi tako pridobljena sredstva povezovali s sredstvi bank na daljše obdobje in z določeno obrestno stopnjo, s tem da bi jih obvezno vrnil tistim, ki so jih vplačali. „Nismo proti različni strukturi stanovanjske gradnje,“ je dejal Petkovski. „Prav tako nismo proti gradnji vil in vikendov, nismo pa za to, da le-te grade z družbenimi sredstvi in pod ugodnimi pogoji. Kdor želi graditi luksuzne hiše, naj dobi komercialne kredite ter uporabi lastna sredstva, ne pa družbena, ki so namenjena reševanju stanovanjskih problemov delavcev.“

BOSNA IN HERCEGOVINA

V eni kuverti!

Poslanci družbenopolitičnega zbora skupščine BiH so podprli predlog ukrepov IS za zmanjševanje družbeno neopravičljivih socialnih razlik. Program med drugim predvideva, naj bi večstranski delovni odnos v istem času – podaljšano in dopolnilno delo upokojevcem itd. – ne bil dovoljen, razen če bi bil

družbeno nujno potreben. To delo je treba omejevati in s tem odpirati nova delovna mesta. Gospodarski zbor je tudi podprl predlog republiškega izvršnega sveta, naj bi prejemke posameznikov izplačevali na delovnem mestu in ne prek žiro računov, ker bi tako dosegli boljši pregled vseh dohodkov zaposlenih.

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek:

Točen naslov:

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.– din bom poravnal na tekoči račun
ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.TE DNI
SO REKLI

BRANKO BOKŠAN, predstavnik visjega gospodarskega sodišča Srbije na III. kongresu sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije:

Sindikalno članstvo, zlasti tisto v delovnih organizacijah, postaja čedalje bolj nejevoljno zavoljo vedno pogostejšim merov krimitve, ki jih podkupovanj, korupcije, poverljiv utaj in drugi blisk prilasčanja družbene lasti in rezultatov dela delovnih di – v gospodarstvu in izvir njega. Različne oblike krimitve a so čedalje bolj subtilne, po ine, tudi čedalje bolj nevidne ato pa so tudi po političnem nevu in socialnih posledicah čedalje bolj nevarne. Klasične oblike kriminala zamenjujejo druge, začeni s sklepanjem fiktivnih poslov pa do prodaje blaga samo ob odstopljenih odstotkih provizije, do odstopanja del za določen odstotek od ustvarjenega dohodka in drugo.

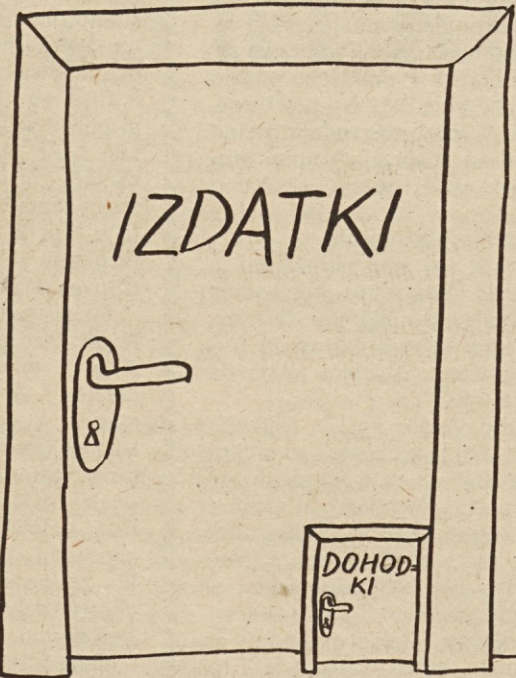
Sekretar Sveta ZSJ MARJAN ROŽIČ na seji predsedstva Sveta ZSJ:

Ker smo za letošnje leto že dosegli predvideno rast življenjskih stroškov in ker se bodo na podlagi že sprejetih sklepov zvišali ti stroški za nadaljnjih 3 % do 4 %, v sindikatih vztrajamo, da ne pride do nobene druge korekcije cen, dokler predlagatelji ne pridejo pred delavce z usklajenimi, jasnimi in trajnimi programi zaščite življenjskega standarda. Sodimo, da zvezni organi nimajo več manevrskega prostora za nove korekcije cen, saj so že prestopili meje, začrtane s sprejeto ekonomsko politiko. Vnovič v sindikatih poudarjamo, da vse stabilizacijske rešitve pomenijo zelo malo, če ni zagotovljen stabilen materialni položaj znatnega delavskega razreda.

Zavoljo nadaljnjega zaostrovanja odnosov glede življenjskega standarda delavcev, zlasti tistih z nižjimi prejemki in v industrijskih središčih, v sindikatih predlagamo, da se pred sleherni spremembo cen pretresejo in sprejmejo že večkrat izrečene pobude sindikatov kot ena od možnih rešitev. Hkrati pa je treba čimprej sprejeti odlok o kompenzaciji za moko, ki bi moral imeti dolgoročnejši značaj; zagotoviti bi morali, da bi v drugem polletju administrativno zamrzovanje zamenjali z ekonomskimi rešitvami; z zmanjševanjem dajatev bi morali zmanjšati potrebo delovnih kolektivov po zviševanju cen, sprejeti bi morali spisek proizvodov in storitev, ki bodo pod posebnim režimom zavoljo potrebne stabilnosti.

Član izvršnega biroja Predsedstva ZKJ BUDI SLAV SOŠKIČ v intervjuju za RAD:

Tako kot prej tudi dandanes izobraževanje za samoupravljanje deli usodo samoupravljanja. Odnos do tega izobraževanja tudi jasno odraža odnos do vloge delavskega razreda pri nas, zlasti danes, ko je delavski razred pred d aljnosežno nalogo, da bo gospodaril s celotno razširjeno in splošno družbeno reprodukcijo. Takšne vloge proizvajalcev pa ni mogoče zagotoviti samo z ustavnimi določili, dekreti in političnimi sklepi, lahko je izbrinimo samo z neposredno akcijo proizvajalcev samih v vsaki temeljni organizaciji zruženega dela in v širših samoupravnih asociacijah.

PO POTEH AKCIJE DE

MARJAN LAH, PREDSEDNIK ZVEZE DELAVSKIH UNIVERZ SLOVENIJE

Družba se je začela zavedati...

— Kot vse kaže, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da so naša družba in njeni odgovorni činitelji družbeno ovrednotili problem množice, ki si ni uspela pridobiti osnovne šolske izobrazbe. Preseženo je pojmovanje, da je posameznik — teh „posameznikov“ pa je za eno tretjino zaposlenih — dolžan plačati svoj „greh“ iz otroške oziroma mladostne dobe in le popravljati zamujeno. Družba se je začela zavedati, da je z moralnega, sociološkega in tehnološko-ekonomskega vidika odgovorna za korenito odpravljanje tega absurdnega stanja in za zapostavljanje osnovnih razvojnih možnosti. Upam, da taka ocena ni preveč optimistična.

Rešitev spornega vprašanja naj da dozorevajočemu spoznanju družbene odgovornosti še formalno pravno potrditev,

zato podpiram akcijo uredništva Delavske enotnosti oziroma njegovo pobudo, da Ustavno sodišče SR Slovenije razsodi o šolnini, ki jo odrasli plačujejo za svoje dopolnilno osnovno izobraževanje. Dvomil bi v uspeh, če pravne rešitve ne bi podpiralo najširše družbeno spoznanje. Slednja govori za to — pa tudi drugi razlogi — da se pri financiranju opremo na neposredni interes delovnih in krajevnih skupnosti, ki ponekod že financirajo dopolnilno osnovno izobraževanje odraslih; in da se ne omejimo le na obstoječe sklade. Odpravljati moramo tudi korenine nenormalnega stanja in njegovga obnavljanja. Došolanje zaposlenih naj bo usmerjeno k strokovnemu usposabljanju.

KOT REFREN SE VEDNO ODZVANJA ODGOVOR:

»To je pa tvoja stvar!«

Na dvorišču osnovne šole Tone Čufar so se že precej pred peto začeli zbirati nekoliko odrasli „šolarji“. Napetosti in nervoze, ki je značilna za učence pred podelitvijo spričeval, pravzaprav niso kazali. Kdaj pa kdaj se je kdo z začudenjem ozrl za katerim svojih „večernih“ znancev, ki je pohitel mimo njih po stopnišču. Lepo je seveda, skupaj svedeno sprejeti spričevala, a nekateri so morali to hitro opraviti kar v

pisarni, saj so pritekli po spričevala kar s šišta.

MILAN KAVČIČ, razrednik VIII. a osnovne šole za odrasle pri Delavski univerzi Boris Kidrič v Ljubljani je pohvalil svoj razred. To je razredni kolektiv, katerega jedro se je oblikovalo od VI. razreda dalje in v katerem je tudi precej starejših delavcev, urejenih ljudi, ki vedo, kaj hočejo. Razen enega, ki ima popravni izpit in treh, ki niso

bili ocenjeni, je razred uspešno dokončal šolanje. Odličnega uspeha sicer nihče ni dosegel. A to, kar so dosegli, so ob delu in mnogi tudi ob družinskih skrbah, zato so njihovi uspehi toliko več vredni.

Letošnja VIII. a je eden izmed 23 oddelkov, v katere se je vpisalo 782 slušateljev. Letošnji uspeh v celoti še ni znan, lani pa jih je šolanje uspešno končalo okrog 500, od tega 200

samo v VIII. razredu.

Kdo tem odraslim plačuje šolnino. Ravnatelj ZDRAVKO TOMAŽIN pravi, da ima ljubljanska izobraževalna skupnost veliko posluha za dopolnilno osnovno izobraževanje odraslih. Do letos je prispevala eno tretjino k skupni šolnini, od letos dalje prispeva sredstva za osebne dohodke petih stalnih učiteljev, to pa je še več, kot prej. Točne evidence seveda ni, iz katerega žepa gresta pravzaprav ostali dve tretjini šolanja.

Le pet, šest podjetij daje vnaprej zagotovilo, da bodo za svoje delavce poravnali šolnino, med njimi npr. zavod „Scena“. Nekateri vračajo delavcem šolnino, ko dobe spričevala. Takšna je npr. praksa ŽTP Ljubljana. Avtomontaza pa npr. sprejme tudi delavce brez dokončane osemletke pod pogojem, da jo bodo dokončali, vendar jim šolnine ne povrnejo, prispevajo šole za strokovno izobraževanje. Glede na uspeh in okoliščine, v katerih nekateri slušatelji živijo, pa vsakokrat nekaterim vsaj del šolnine povrne šola sama iz razpoložljivih

Zinka JERNEJŠEK je šola povrnila del šolnine

sredstev. Veliko pa jih je seveda, ki šolnino plačujejo povsem sami.

Ko je pred dvema tednoma reporterka TV Ljubljana obiskala to šolo in tudi VIII. a razred, da bi zvedela, kdo plačuje šolnino, je dobila zelo različne odgovore. Ob našem obisku nam je ena izmed slušateljic povedala, da je bila po tej TV

oddaji klicana na odgovornost, ker je povedala, da ji doslej k šolnini nihče ni ničesar prispeval. Bolj spodbuden pa je drugačen odmev na to oddajo. Zdravko Tomažin pravi, da so po tej oddaji začeli prihajati mnogi po naročilu svojih delovnih organizacij po potrdilo o uspešnem šolanju. Sicer pa poslušajmo, kaj so nam nekateri slušatelji sami povedali.

ZINKA JERNEJŠEK, 28-letna priučena prodajalka v NAMI, je končala razred s prav dobrim. Ko je stopila k razredniku po spričeval, ji je ravnatelj šole izročil kuverto, v kateri je bilo od šole poklonjenih 400 din, prispevek k njeni že vplačani šolnini 710 din. Zahvalila se je. Vsekakor priznanje za njeno vztrajnost in trud. Zinka v podjetju ni zaprosila za pomoč pri šolanju, saj tudi ni obežala na veliki zvon, da hodi v šolo. Želi nadaljevati šolanje na večerni trgovski šoli, takrat pa bo tudi v podjetju zaprosila za denarno pomoč.

CILKA ŠVAJGER, 32-letna priučena prodajalka v ljubljanski poslovalnici podjetja Vindžija-Varaždin je prišla po spričeval s šestletno hčerko Karmen. Potem, ko je na tej šoli končala šesti in sedmi razred, je letos z dobrim uspehom zaključila osmega. Drugo leto pa bo prvo spričevala že dobila njena Karmen.

Tudi Švajgerjeva je šolnino plačala sama. Pa še knjige so jo stale 100 din. V podjetju menda niti slišati niso hoteli o kakšni šolnini. A ni težko, kar res želiš, zato je Cilka zmogla tudi to. Jeseni pa hoče nadaljevati večerno trgovsko šolo. Če bo imela pravi poklic, bo gotovo tudi njena plača boljša, pravi Cilka.

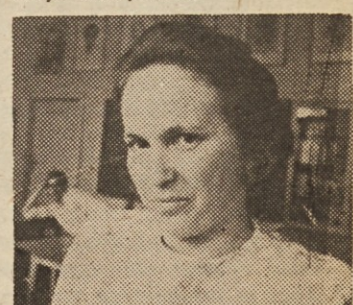

EDHEM ZUKANOVIČ, 25-letni priučeni natakar v Kolodvorski restavraciji, je doma iz občine Ključ. Končal je pri nas zadnje štiri razrede osemletke. Težko mu je bilo zbrati denar za šolnino, saj mora pomagati tudi staršem. Ko je v podjetju povprašal za pomoč pri šolnini, je dobil odgovor, da za to nimajo sklada, ker to ni poklicna šola. Edhem torej lahko upa, da mu bo podjetje šlo bolj na roko, ko bo jeseni vstopil v večerno gostinsko šolo. Rekel je, da je prepričan, da bi šlo več delavcev v večerno osnovno šolo, če ne bi bilo teh težav s šolnino.

STOJA NOVAKOVA, 23-letna delavka v Zmaju, je končala razred s prav dobrim. Z neprikritim zadovoljstvom je povedala, da v Zmaju imajo pravilnik, po katerem podjetje pri-

speva tudi šolnino tistim, ki uspešno dokončajo osemletko. In da je sama v komisiji za ta pravilnik, je povedala, in da je prav, da tisti, ki ne konča šolanja uspešno, podjetju denar vrne. Je pa pri njih v proizvodnji kar 80% takih, ki nimajo dokončane osemletke. Stoja je poročena, ima tri-letnega sina Bojana in ob družinskih dolžnostih ni bilo lahko zbrano obsedeti ob knjigi. Vseeno pa še upa, da bo svoje šolanje nadaljevala.

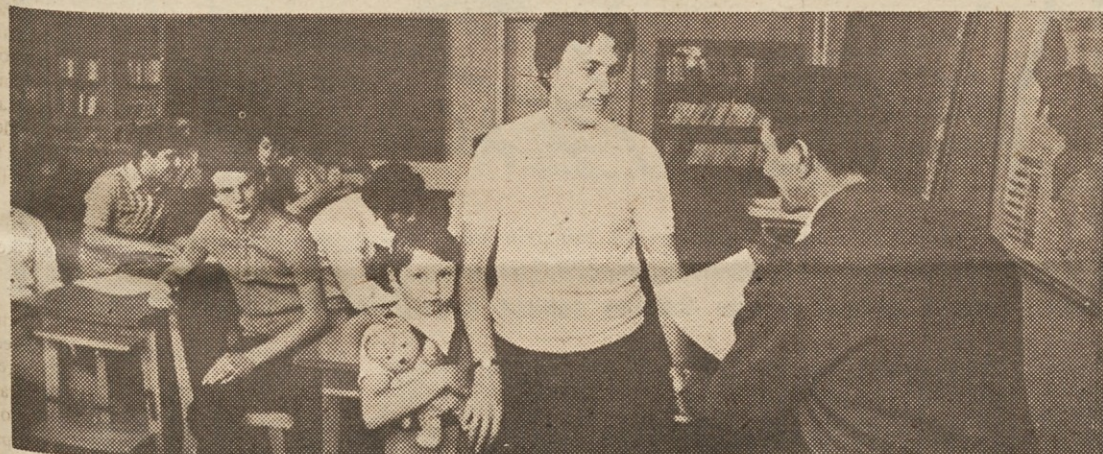

ANGELA KRALJIČ, 35-letna priučena prodajalka v poslovalnici Ljubljanskih mlekar, je gospodinja in ima dva šolo-obvezna otroka. Končala je VII. in VIII. razred, zadnjega s prav dobrim. Ni v podjetju zaprosila za pomoč pri šolnini. Zdi se, da ta korak starejši še teže napravijo. A poskuša naprej, pravi, jeseni bo odšla na večerno trgovsko šolo.

IVAN DENŽIČ, 30-letni priučeni avtoličar pri podjetju SAP, je opravil na tej šoli zadnje tri razrede. Šolnino je plačal sam. Ko je šefa vprašal, kakšne so možnosti za pomoč s strani podjetja, je dobil odgovor, ki mi v ušesih odzvanja že kot refren: Za osnovno šolanje ne, pač pa za strokovno! Tudi Ivan želi svoje izobraževanje nadaljevati, le da se še ni trdno odločil za šolo.

Tekst:
SONJA GASPERŠIČ
Foto:
ANDREJ AGNIČ

Cilka ŠVAJGER je prišla po spričeval s hčerko Karmen

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Kot vidim, smo vsi! Ja, Janeza ni, je moral nujno v Beograd v zvezi z zadnjo modifikacijo cenovnih trendov. Pametno, da je šel: če nimaš svojega človeka ves čas zraven, ko se kuhajo stvari, te lahko še naprej držijo v hladilniku. To pa ni dobro, saj smo pri sporazumu obviseli le na devetdesetih odstotkih in nič ne kaže, da bi lahko kako drugače prišli naprej kot s cenovnimi premiki.

Pa pustimo to za zdaj! Kolege in vodje stranskih obratov sem sklical iz drugih razlogov. Stvari so namreč bolj zapletene, kot sem mislil spočetka. Saj ne rečem: vsi smo za to, da se nekaj premakne, ampak tako, kot se to zdaj dela, ne bomo daleč prišli.

Najprej, tovariši, te govornice o neodtujljivih pravicah. Vsi vemo, da je bila periferija vedno na psu. Poglejte že to, kako malo otrok gre lahko naprej v šole iz Bele in Suhe krajine, s Kozjanskega, s Trebelnega in tam okrog in še od kje. In ljudje: ali so samo garači na tistih visečih in presušeni krpah zemlje,

ali pa vozači za Litostroj, ŽTP in druga takšna bolj revna podjetja. Vprašam vas, ali je kdo drug sploh s prstom mignil, da bi se kaj spremenilo. Ne rečem, kdaj pa kdaj je kakšna kampanja; dalo se je nekaj denarja za črnomeljsko industrijo, za

spet ni, da bi bilo potrebno zganjati toliko hrupa. Saj navsezadnje kar lepo živimo. Zadolženi smo res čez glavo, ampak za plače se da dobiti denar. Še nikoli nismo slišali odločen NE, ni res? Ne vem, kako se bankam te transakcije posrečijo, vendar

— Jaz tudi! pravi človek, ki sedi levo.
— Jaz prav tako! zamrmra omizje mračno.
— No, vidite! povzame spet direktor — pa smo spet na začetku problema. Naši planirani dopusti visijo zdaj v zraku. Vendar generalnega

BREZ ODDIHA

novomeški Inis, za kakšno asfaltno cesto, ampak navadno le pred kakšno obletnico brigad — nikoli načrtno in premišljeno, to je tudi z dolgoročnega ekonomskega vidika. Samo mi, ki smo se odločili za obrate, smo tem odročnim krajem odprli trajnejšo perspektivo. A kaj se zdaj dogaja? Napada se nas, da smo proti TOZD. Lepo vas prosim, mi pa proti TOZD! Kar naj jih imajo obrati te svoje TOZD, bodo videli, kako tanko bodo piskali. Še dobro, da res nismo decentralizirali sredstev. Zdaj bi nam to hodilo zelo narobe, saj bi se nas znali še otresti. Vidite, tako je, kot pravi tisti rek: če človek komu prst...

Druga stvar pa se tiče te takó imenovane akcije za stabilizacijo. Saj ne rečem, gospodarska situacija res ne daje podlage za pretiran optimizem, tako hudo pa

to ni moja stvar. Moja stvar je le, da dam ljudem prvega denar, če delajo, drugo mi je bolj malo mar. A dokler je dovolj denarja tudi za tista podjetja, ki že leta delajo le izgubo, ga bo tudi za nas, ki smo le tu in tam kdaj pod nulo.

Zato pa mi gre na živce tale hajka okrog dela ob sobotah. Navsezadnje bi se nam ne bilo treba zmeniti za vso reč, če bi ne šlo hkrati za svojevrsten psihološki pritisk. — Kaj pa vi, ne boste šli zraven? me je vprašal včeraj direktor Kepekša. To, prav to človeka pogreje, takole vprašanje od zunaj. Seveda bomo morali zraven, če ne, bo slabo za nas. Jaz pa sem mislil julija na dopust. To je tisto. Nekdo bi moral biti tu. Kdo izmed vas me bo lahko nadomeščal.

— Tudi jaz sem planiral dopust v juliju, reče človek, ki sedi desno od direktorja.

preklica dopustov ne bo: bila bi velika neumnost. Kolektivnega pa spet ne bo; bi preveč bodlo v oči. Nekaj srednjega bo: zaradi taktičnih razlogov bo treba pri nas ves čas migati, spuščati dim in sodelovati v akciji podobno kot drugi kolektivi. Če bo prej konec, bodo tisti, ki bodo ostali poleti tu, še ujeli sezono za rep, če ne, pa bodo prišli drugič v sezoni na vrsto. Zdaj pa konkretno: jaz julija ne morem preklicati. Sicer pa imamo ves čas kombinirane razgovore s poslovnimi prijatelji. To pomeni, da bo julija tu dežurni moj pomočnik, ti, Peter.

— Ampak, tovariš direktor...
— Gremo naprej! Predlagam, da bi bil v komercialnem oddelku tu Tone, v planskem, aha, tu imamo napisano, Tine, v...
VINKO BLATNIK

RAZPRAVA O OSNUTKU REPUBLIŠKEGA ZAKONA
O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU

Okrnjene samoupravne pravice

Člani skupščine republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja so na ponedeljkovi seji v razpravi o osnutku republiškega zakona znova opozorili, da bomo morali zavarovalne odnose regulirati s samoupravnimi akti. Združeni zavarovanci bi tako samostojno, predvsem pa neposredno, odločali o obsegu svojih pravic in dolžnosti. S tem bi prevzeli večjo družbeno odgovornost za smotrnejše urejanje tega tako pomembnega področja socialne varnosti. Seveda to ne velja le za razmejitve odnosov med zvezno in republiško zakonodajo, marveč v veliki meri tudi za odnose med republiško zakonodajo in samoupravno regulativo.

Skupščina vztraja na zahtevi, da je treba v zakonskem osnutku razširiti samoupravno odločanje. Upravičena je ugotovitev, da osnutek ni izpolnil pričakovanih (razumljivo tudi zahtev), da bodo v novem sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja zavarovanci tisti, ki bodo na samoupravni osnovi urejali odnose na tem področju.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje morata izvirati iz samoupravnih odnosov delovnih ljudi, ki združeni v svojih samoupravnih interesih skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja s svojimi normativnimi akti urejajo vse bistvene odnose na tem področju, določajo raven zakonskih pravic, odločajo o sredstvih, potrebnih za zagotovitev teh pravic, o upravljanju skladov ter o izboljšanju gnotnega položaja upokojencev. Na teh osnovah naj bi temeljil tudi prehod z državnega na samoupravno urejanje odnosov na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

ZA VEČJI MANEVRSKI PROSTOR

Procesu preraščanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz sfere državnega urejanja odnosov v sfero samoupravnega sporazumevanja in odločanja bi morali po mnenju članov skupščine skupnosti omogočiti večji manevrski prostor. Preraščanje bo moralo delovati v nasprotju z dosedanjimi praksami, ko je domala vse odnose na tem področju urejala federacija.

Med zavarovanci je dvignila precej prahu izjava avtorjev osnutka republiškega zakona, da so „zožili zakonsko regulativo in razširili samoupravno odločanje“. To seveda ne drži, saj že prvi delovni osnutek zakona presega svoje okvire in morda kar namerno onemogoča odločanje samoupravnim organom skupnosti in samoupravni regulativi. Spričo takšnega spoznanja predlaga skupščina sestavljalcem zakona, naj republiški zakon ureja le tiste zadeve, ki po svojem značaju ne morejo biti v pristojnosti samoupravnega odločanja zavarovancev.

V razmejitvi med državno in samoupravno regulativo pričakujemo že v bližnjih dneh, posebno na skupščinskih zasedanjih, srđit boj med avtorji zakonskega osnutka in tistimi, ki že tri leta zamažajo nepogrešljivo mesto samoupravnih norm v bodočem sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Samoupravna regulativa ni zgolj okrnjena, pač pa je sploh ni! Zvezni predpisi določajo za vprašanja, ki jih urejajo samoupravni organi, toliko omejitev, da se je samoupravljanje skrčilo samo na ugotavljanje valorizacije osebnega dohodka in usklajevanja pokojnin z življenjskimi stroški, kjer se praktično sprejme kot samoupravni sklep le izračun porasta, ki ga je predhodno ugotovila statistika! Pravega samoupravnega urejanja področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja predpisi sploh ne poznajo in ga torej sploh ni!

Nobenedga dvoma ni, da bo skupščina republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja vztrajala na zahtevi, da je treba občutno zožiti zakonsko regulativo in dati več prostora odločitvam samoupravnih organov skupnosti in samoupravni regulativi. Zavoljo svoje odločitve, da se pridruži zagovornikom širšega manevrskega prostora samoupravne regulative, je na svoji zadnji seji sprejela osnutek republiškega zakona le kot „primeren“ za javno razpravo, čeravno so se mnogi člani skupščine nagibali celo k temu, da bi osnutek v celoti zavrnili kot nesprejemljiv!

-vk

Minuli teden je bila v prostorih Ljubljanske banke v Ljubljani manjša slovesnost, združena s tiskovno konferenco. Generalni direktor LB, NIKO KAVČIČ, je izročil zlato hranilno knjižico milijontemu varčevalcu. Ob tem je poudaril, da je velik uspeh za banko, ki ima milijon varčevalcev in da so tudi velike banke v inozemstvu ponosne na tako število.

Milijonti varčevalec je ANTON SPENDOV, elektrotehnik iz Most pri Žirovnici. S tem je postal tudi častni član sveta varčevalcev pri LB, ki ga sedaj uvajajo. Poleg zlate hranilne knjižice so razdelili še deset srebrnih hranilnih knjižic tistim varčevalcem, ki so bili najbližje milijontemu varčevalcu.

Na tiskovni konferenci so predstavniki banke seznanili novinarje še z nekaj podatki in novostmi, ki jih banka uvaja v stikih s svojimi strankami. Povedali so, da ima LB danes prek 1.200.000 varčevalcev, od tega 800.000 s hranilnimi knjižicami in okrog 350.000 z deviznimi računi, da imajo svoje poslovalnice po vsej Jugoslaviji, razen v Črni gori. Novost je tudi to, da uvajajo devizno hranilno knjižico in pa hranilne blagajne pri delovnih organizacijah. Slednje predvsem zato, da bi poslovanje prenesli čim bliže delovnemu človeku.

A. A.

NEMOGOČE JE, DA ZA UVOZ SUROVIN IN GOTOVIH ZDRAVIL VELJAJO ENAKI PREDPISI, ENAKE OMEJITVE IN DAJATVE, KOT ZA BLAGO ŠIROKE POTROŠNJE

Zdravila so življenjska nuja, ne okrasek!

Natanko pred mesecem dni smo v našem časniku zapisali: „Zadnje analize o preskrbi zdravstvene službe z zdravili in sanitetnimi pripomočki so pokazale, da so uvozna podjetja (med njimi tudi ljubljanska Kemofarmacija) morala zavoljo zamrznjenih cen, spričo podražitev zdravil in sanitetnih pripomočkov na zunanjem tržišču in ne nazadnje zavoljo devalvacije dinarja ter revalvacije nekaterih konvertibilnih valut, skoraj popolnoma ustaviti uvoz zdravil in vrste farmacevtskih kemikalij, ki so za zdravstvo življenjskega pomena.“

Na žalost moramo ugotoviti, da se položaj naše farmacevtske industrije ni izboljšal tudi sredi leta! Ostajamo namreč tam, kjer smo bili. Preprosto povedano: zdravil spet ni, če pa jih že imamo, jih imajo pravzaprav v manjših količinah le lekarne, saj zalog praktično ni! Zlasti je danes, poldrug mesec po prvem skupščinskem poskusu, da naposled na zvezni ravni prebije led negotovosti, na katerem se je znašla naša farmacevtska industrija, zaskrbljujoč še vedno razmeroma obsežen seznam manjkajočih zdravil in sanitetnih pripomočkov. Po analizi, ki jo je sredi maja pripravila ljubljanska Kemofarmacija (stanje ni nič boljše tudi danes!), je razvidno, da šestdeset največjih jugoslovanskih proizvajalcev farmacevtskih preparatov, med katerimi sta tudi Lek in Krka, že od začetka leta spričo nenehne pomanjkanja surovin ne izdeluje nekaj deset preparatov! Morda se je njihovo število zdaj povzpelo že na sto ali več, saj pomanjkanje osnovnih surovin povzroča verižno reakcijo, ki se otipljivo odraža v deficitarnosti vrste najbolj iskanih preparatov na domačem tržišču.

Za prvim paketom predlogov ukrepov za premostitev kritičnega položaja industrije zdravil in sanitetnih pripomočkov je republiški sekretariat za zdravstvo in socialno varstvo izdelal že drugo analizo stanja v farmacevtski industriji. Z informacijo je posredoval tudi predloge za izboljšanje sedanjega stanja, ki so jih na svojem zadnjem zasedanju podprli tudi poslanci so-

cialno-zdravstvenega zbora slovenske skupščine.

namreč predstavjal le začasno rešitev, ki pa je v položaju, v kakršnem je naša farmacevtska industrija, bržčas ne bo mogoče sprejeti.

Trajnejšo rešitev vidimo v maksimalnem znižanju cen zdravil. Maloprodajne cene bi po tem predlogu določala posebna zvezna komisija za uvoz zdravil in sanitetnih pripomočkov. Komisijo naj bi sestavljali predstavniki medrepubliške koordinacijske komisije, zveznega zavoda za cene, zveznega sekretariata za delo in socialno politiko in zveznega sekretariata za gospodarstvo.

Čimprej bomo tudi morali doseči znižanje odstotka carine, ki je predpisan za zdravila. Po devalvaciji dinarja in revalvaciji nekaterih tujih valut so se cene za kupce surovin in

gotovih zdravil v tujini dvignile kar za 32%. Zato bi veljalo kar se da hitro omiliti razkorak med cenami na domačem trgu in v svetu z zmanjšanjem carine, prometnega davka in ostalih dajatev pri prometu z zdravili in sanitetnimi pripomočki.

Zanimivo je, da je zdravstvo pri predlaganih dolgoročnih rešitvah ostalo brez moči, saj so ostale v pristojnosti federacije vse odločitve o prometu z zdravili in sanitetnimi pripomočki. O „usodi“ naše farmacevtske industrije bodo morali torej odločati gospodarstveniki (v našem primeru gospodarski zbor zvezne skupščine), ki pa se, sodeč po „slovenskih izkušnjah“, skušajo na vse načine izogniti odgovornosti. Čudno, mar ne?

-vk

**Ali bo zdravil
res zmanjkalo?**

— Hm, morda bi o usodi farmacevtske industrije imelo več besede zdravstvo, če se ne bi ukvarjala v pretežni meri s konfekcijo? — I. ANTIČ

Koliko delavcev je v zdraviliščih?

Na začetku visokega poletja je zdraviliški del življenja v Rogoški Slatini v polnem razcvetu, čeprav še zdaleč ni res, da bi šlo vse gladko in kar samo od sebe. Prva nevarnost (črne koze) je sicer že stvar preteklosti, saj inozemski gostje po vsem videzu hočejo nadoknaditi spomladanski „izpad“ in jih je do začetka junija že prišlo za 15% več kot v enakem obdobju lani. Vzbuja pa zato vse večjo za-

skrbjenost slabe napovedi v preskrbi z mesom in „zamrznjenam“ cena zdraviliških uslug. Cena kompletnega zdraviliškega penziona (92 din za ležišče, 5 obrokov hrane ter pitno in kopalniško kuro) daje zdravilišču vse manj prostora za „dihanje“.

To pot nas je predvsem zanimalo, koliko je bilo letos pacientov iz Slovenije, iz katerih krajev so prišli, kdo plačuje njihovo zdravljenje in kako v Rogoški Slatini ocenjujejo velikost slovenskega deleža gostov v zdravilišču.

Za začetek je treba povedati, da je nasploh slovenska govorica v Rogoški Slatini — kolikor je lahko sprehod po zdravilišču objektivno merilo — v manjšini, tako da smo bili pravzaprav presenečeni, ko nam je pomočnik direktorja STANE ČUJEŽ povedal, da je bilo letos do srede junija v Rogoški Slatini že nad 700 pacientov iz Slovenije. V odločni večini so tisti, ki jim plačuje zdravljenje socialno zavarovanje in so prišli seveda z zdravnikovo napotnico v rokah. Žal, v zdravilišču posebej ne evidentirajo socialnega sestava gostov, tako da lahko navedemo le podatek „po občutku“: približno polovica slovenskih pacientov je neposrednih proizvajalcev, druga polovica pa so „ostali“.

Iz katerih krajev so prišli, oziroma od kod so jih napotili v zdravilišče?

Največ jih je seveda iz Ljubljane 325, nato Maribor 63, Celje 54, Novo mesto 47, Murska Sobota 35, Nova Gorica 24, Kranj 43, Koper 31, Jesenice 19, Zagorje 11, Piran 5, Ptuj 7, Idrija 3, Postojna 6, Škofja Loka 5, Radovljica 15, Sežana 5, Kočevje 17, Ravne 2, Cerkljica 3, Velenje 1 in Trbovlje 13.

Če bi hoteli biti docela natančni, bi morali k tem številkam prišteti še nekaj deset tistih, ki so prišli v Rogoško Slatino kot „invalidi“ ali „borci“.

Zanimiva je primerjava s pacienti iz drugih republik, točneje iz Hrvaške, ki je že po tradiciji glavni „dobavitelj“ domačih gostov. Hrvaška posebnost, če jo lahko tako imenujemo, je v tem, da dokajšnjemu številu pacientov plačuje zdravljenje v zdravilišču delovna organizacija, v kateri so zaposleni. Sodeč po rogaških izkušnjah to še posebej velja za podjetja kot so INA, nekatere cementarne ter ladjedelnice iz Splita, Reke in Pule.

Čeprav Rogoška Slatina ni edino slovensko zdravilišče, kamor bi lahko pošiljala naša podjetja svoje delavce na zdravljenje, pa je vendarle res, da je skrb za zdravljenje delavcev še vedno preveč redka. Kje tiče vzroki za to, da skrb za delavčovo zdravljenje ni enakovredna skrbi za boljšo proizvodnjo, bomo skušali ugotoviti v nekaj prihodnjih mesecih. Ob tem pa bomo opisali tudi izkušnje iz tistih delovnih organizacij, kjer so takšna prizadevanja že rodila sadove.

BREZPLAČNO LETOVANJE ZA 10 DRUŽIN

Osnovna organizacija sindikata Rudnika lignita Velenje bo letos poslala na brezplačno letovanje v počitniški dom v Fiesi 10 družin članov delovne skupnosti, in sicer tistih z najnižjimi družinskimi dohodki in z najštevilnejšimi družinami. Družine bodo preživele 10 dni dopusta, stroške letovanja pa jim bo krila osnovna organizacija sindikata.

(vs)

PLUTAL LJUBLJANA SE JE ŽE IZKOPAL IZ NAJHUŠIH TEŽAV

Kaj se zgodi, če poprimejo vsi?

Delovna skupnost industrije plutovinastih izdelkov PLUTAL Ljubljana se odreka marsičemu, da bi podjetje spet postavila na trdne temelje. Ugodna znamenja izboljšanja

Zaradi nekaterih slabo premišljenih poslovnih odločitev, neprimerne kadrovske zasedbe in notranjih razprtij, še posebej pa zavoljo neugodnega položaja panoge kot celote (90 % surovin iz uvoza, cene pa zamrznjene na ravni reforme v letu 1965), je nekako pred letom dni močno zaškripalo v ljubljanskem podjetju PLUTAL. Tej delovni organizaciji, pretreseni v temeljih, so takrat le redki optimisti še dajali upanje, da bi se še kdaj lahko izkopal iz težav, in se zasedla v vrsti dobro stoječih ljubljanskih podjetij, med katerimi je še pred leti zavzemala vidno mesto.

Po lanskih dogodkih, v katerih so družbenopolitične organizacije dosegle odstop tedanjega direktorja in zamenjavo še drugih vodilnih delavcev, o Plutalu ni bilo več slišati v javnosti. Kaj se je torej v tem času dogajalo z njim, se je njegov kolektiv z uspehom spoprjel s težavami, se bo oprjel zelene veje? Na taka in podobna vprašanja bomo poskusili odgovoriti v tem sestavku.

ZA STABILIZACIJO IN REZULTATE SO NUJNE TUDI ŽRTVE

Na težave, v katere je zašel PLUTAL, so v marsičem in močno vplivali tudi splošni pogoji gospodarjenja, in odkrito rečeno, danes vplivajo še bolj, kot pa so lani. Toda brez notranjega reda njihovi delovni organizaciji ne bi pomagali niti idealni pogoji gospodarjenja. „Pogledati moramo najprej vase, začeti je treba v lastni hiši“ se je glasila tedanja ocena samoupravnih organov in političnih organizacij.

Kakor pripoveduje sedanjí direktor podjetja, diplomirani ekonomist DOLFE VOJSK, so po tej poti tudi začeli ukrepati in še ukrepajo. Od lanskega poletja do zdaj so npr. zamenjali skoraj ves vodilni in vodstveni kader, do skrajnosti omejili vse izdatke, osebne dohodke za zmernili na ravni za 5 % nižji od rezultatov v oktobru 1971, prenehali odobrati stanovanjske kredite, nehali investirati v izboljšanje po-

gojev dela in ukinili tudi regrese za dopuste.

„Jasno je, da ljudje vsega tega niso sprejeli z navdušenjem, razumeli pa so, da moramo zategniti pasove na vseh koncih in krajih, če naj si ustvarimo upanje, da bi se le še kdaj postavili na trdne noge,“ je poudaril direktor Vojsk. „Nismo pa ostali zgolj pri tem. Morda največji naš dosežek in uspeh v tem času je, da smo se s tovarno SATURNUS, ki je prej bila naš konkurent, sporazumeli o desetletnem poslovno tehničnem sodelovanju in kooperaciji. V ta namen smo izmenjali tudi nekatere stroje in naprave. Obojestranska korist je v tem, da sta obe podjetji pridobili tiste stroje, ki sta jih potrebovali za kompletiranje proizvodnih linij. To vpliva na zmanjševanje stroškov, ki so bili pri prej razdrobljeni proizvodnji in neuskajanih zmogljivostih zelo veliki. Zato zdaj obe podjetji lažje povečujeta proizvodnjo tistih izdelkov, ki jih trg ceni in pri katerih po kvaliteti in slovesu pri kupcih prednjačita pred konkurenco. Vse to pa smo, na obeh straneh, dosegli praktično brez stroškov...“

UGODNA ZNAMENJA IZBOLJŠANJA

Pogoji gospodarjenja se za PLUTAL v zadnjem letu dni sicer niso izboljšali, ampak zaradi devalvacije samo še poslabšali. Z najnovejšo sprostitvijo cen jim je sicer dovoljena podražitev kronskih zapork, vendar bo tudi to prineslo izrazito kratkoročne učinke, ker EGS, od koder uvažajo belo pločevino, v juliju in oktobru napoveduje dve podražitvi, ki bosta presegle stopnjo povzvišanja, kakršna je bila zdaj odobrena podjetju Plutal.

„Zato v zvezi z rezultati gospodarjenja lahko govorimo samo o tistem, kar smo doprinesli sami,“ meni direktor Vojsk. „Bistveni premik je, da letos zaradi notranjih premikov in zavoljo že omenjene kooperacije s tovarno Saturnus našo proizvodnjo povečujemo približno za 25 %. Po kazalcih gospodarjenja

podjetij naše panoge smo lani ob tem času dosegli podpovprečne, zdaj pa že imamo nadpovprečne rezultate. Če se kakorkoli ne zatakne, bomo v tem mesecu dosegli tudi rekordno proizvodnjo v zgodovini podjetja: 130 milijonov kronskih zapork. S povečevanjem proizvodnje pri istih cenah torej še nekako pokrivamo naraščanje splošnih stroškov, deloma celo izboljšujemo akumulativnost. Lani ob polletju smo za sklade ustvarili le pol milijona dinarjev, konec leta poldrugi milijon, letos ob polletju računamo z dvema do tremi milijoni. Za podjetje, ki je ustvarilo lani 60 milijonov dinarjev realizacije, letos pa računa s 75 milijoni, to sicer ni veliko. Kaže pa na znamenje izboljšanja njegovega materialnega položaja, na naglo naraščanje produktivnosti. Lani ob tem času smo namreč zaposlovali 400 delavcev, zdaj pa veliko večje rezultate dosegamo s 50 ljudmi manj.“

KAJ PA MATERIALNA SPODBUDA?

Interna zamrzitev osebnih dohodkov je precej vplivala na fluktuacijo, ki se doslej ni povsem poenotila. Drugi najvažnejši vzrok fluktuacije so težki delovni pogoji, še zlasti pa delo v treh izmenah.

„Kakor zdaj kaže, bi na jesen smeli računati z boljšimi osebnimi dohodki, saj jih rezultati dela že opravičujejo,“ je nadaljeval direktor Vojsk. „Predvidevam, da bomo tudi regrese izplačali v najvišjem dovoljenem znesku in da bomo spet začeli odobrati stanovanjske kredite. Na jesen, ko se bo iztekla glavna sezona, bomo začeli tudi z investicijami za izboljšanje pogojev dela, ki so pri nas izredno težki. Če torej naš kolektiv za zdaj še ne čuti rezultatov boljšega in uspešnejšega dela, pa jih bo začel čutiti zdaj.“

Naj sklenomo naše poročilo iz tovarne PLUTAL: niso se sicer še usedli na zeleno vejo, se je pa že krepko držijo; držijo pa zato, ker so se v najhujših težavah poglobili vase, ker so si z delom ustvarili tisto zadnjo „sanso“, ki jih še lahko popelje

na varno. Rezultati, ki smo jih omenili, kažejo, da tudi trdno stopajo v zanesljivejšo sedanost in prihodnost.

-mG

REFERENDUM V INDUSTRIJI OSEBNIH ZAŠČITNIH SREDSTEV PREVENT

Varčevanje za podjetje

V industriji osebnih zaščitnih sredstev »Prevent« v Slovenjem Gradcu so se odločili, da bodo leto dni vsi zaposleni nalagali 10 % osebnih dohodkov v banki, da bi tako omogočili podjetju najetje posojila

V „Preventu“ v Slovenjem Gradcu bi bilo treba povečati proizvodne prostore, vendar delovna organizacija denarja nima. Izboljšati pa bi bilo treba tudi družbeni standard zaposlenih na obratu Mislinja. Ko so razmišljali v podjetju, kako zagotoviti potreben denar, so se odločili, da bodo skušali pritegniti tudi kolektiv za razrešitev nekaterih najbolj perečih nalog.

Zaposleni naj bi vse leto nalagali na hranilno knjižico 10 % od mesečnih osebnih dohodkov. Kolektiv bi tako v letu dni privarčeval okrog 50 starih milijonov dinarjev, ki bi jih potem zaposleni koristili. Delovna organizacija pa bi si z vezavo denarja

pridobila pravico do posojila. Denar bi porabili za izboljšanje družbenega standarda delavcev na obratu Mislinja ter za razširitev proizvodnih prostorov v Slovenjem Gradcu.

Od 274 zaposlenih v Industriji osebnih zaščitnih sredstev Prevent jih je prišlo na glasovanje 93,1 %. Za enoletno vezavo 10 % mesečnih osebnih dohodkov se je odločilo 75,2 % vseh zaposlenih v Preventu.

Delovna skupnost Industrije osebnih zaščitnih sredstev Prevent v Slovenjem Gradcu bo zdaj leto dni nalagala del osebnih dohodkov na hranilno knjižico, da bo podjetju omogočila najetje prepotrebne posojila.

(An)

● Koper

Praktično za vsa slovenska gospodarska središča velja, da se večja primanjkljaj delovnih moči in to prav vseh vrst, še posebej pa to velja za fakultetno izobražene strokovnjake. Na slovenski obali bi na primer nujno potrebovali okoli 150 „novincev“ s fakulteto, vendar si nihče ne upa optimistično napovedati, da se bo položaj kmalu bistveno izboljšal. Osnovni razlog? Pomanjkanje stanovanj.

-tk

V sodelovanju z beograjsko založbo „PROSVETA“ bo DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE letos izdala

DOSLEJ NA SVETU NAJOBSEŽNEJŠE IN ZNANSTVENO NAJBOLJ UTEMELJENO DELO O TITU:

Vladimir Dedijer:

JOSIP BROZ TITO PRISPEVKI ZA BIOGRAFIJO V 2 KNJIGAH

PRVA KNJIGA bo faksimilirani ponatis Dedijerovega TITA, ki je bil pred leti popolnoma razprodan. Osnova za faksimile Titove biografije bo slovenska inačica, najpopolnejša od dosedanjih izdaj, ki so izšle v 38 jezikih na vseh kontinentih sveta.

DRUGA KNJIGA pa bo povsem nova. Vsebovala bo vse najnovejše dokumente in fotografije, ki še niso bile nikoli objavljene. Med drugim bo zajela pred kratkim izročene arhive Kominterne, angleške in druge arhive.

„Tako bo z obema knjigama ohranjena izvorna izdaja, ki je verno pričala o času in težavah, v katerih je bila knjiga napisana, novi tekst druge knjige pa bo podal bolj umirjeno oceno dogodkov z neobhodno distanco dvajsetih let in na podlagi novih dokumentov,“ je dejal Vladimir Dedijer, ki pripravlja najnovejšo izdajo obeh knjig s tov. Vedo Zagorac in drugimi sodelavci.

Obe knjigi, ki zajemata življenje in delo predsednika Tita do leta 1952, bosta imeli več kot 1200 STRANI.

S poudarkom na drugi knjigi, ki bo vsebovala dokumente, ki doslej niso bili na voljo, bo Titova življenjska pot zaživela v novih, še bolj poglobljenih in potrjenih pomenih in številnejših podrobnih orisih.

Prva knjiga TITA bo izšla septembra letos, druga decembra.

Za to pomembno izdajo v dveh knjigah založba razpisuje **subskripcijo**, ki traja do izida knjig.

Prednaročniška cena za obe knjigi skupaj znaša 750 din. Knjigi, ki bosta vezani v celo platno, bosta v prosti prodaji znatno dražji.

Naročila sprejemajo vse knjigarne in zastopniki založbe. Če nimate bližnjico pa lahko pošljete na naslov

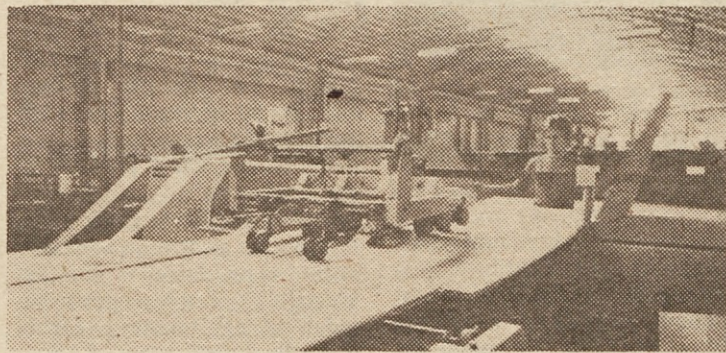
DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
61000 LJUBLJANA, Mestni trg 26

V OBJEKTIVU

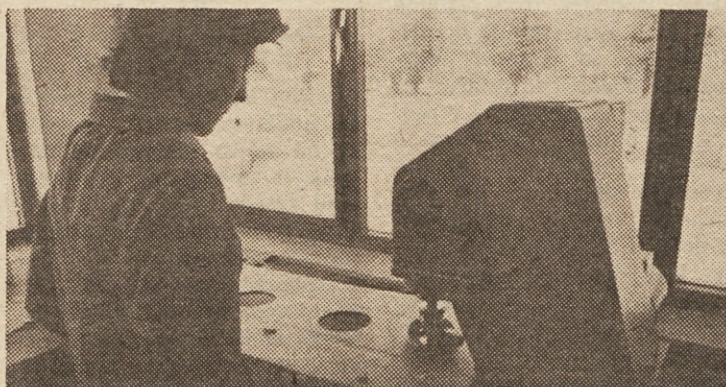
Val-karton

Glavni stroj lahko izdeluje 3 ali 5-slojno lepenko. Na kartonski papir najprej nalepijo valoviti sloj, ki ga dobijo s pomočjo zobatega valovilnega valja. Potem „zapro“ to dvojno plast še z enim slojem papirja, ga v sušilnici posušijo in na koncu stroj valovito lepenko še zreže na zelene dimenzije.

Poseben stroj zlepi posamezne dele že prej narezane lepenke, in škatlo je treba samo še sestaviti

V tovarni imajo poseben laboratorij, ki stalno kontrolira kvaliteto surovine (papir, lepilo) in končnih izdelkov

Začetki današnje Kartonažne tovarne Ljubljana segajo že v leto 1890. Pred drugo svetovno vojno je bila to že solidna tovarna. Danes pa ima Kartonažna tovarna Ljubljana, skupaj s svojimi obrati, 1600 zaposlenih. Izdelujejo predvsem potiskano papirno embalažo, kombinirane doze, papirne – tekstilne cevke, pisarniško opremo, valoviti karton itd.

Obrat valovite lepenke, ali kakor mu pravijo Valkarton, je pred kratkim začel s proizvodnjo v Logatcu. Obrat z desetisoč kvadratnimi metri pokrite površine je zgradila Kartonažna tovarna z udeležbo Slovenijalesa v Logatcu predvsem zaradi ugodnih pogojev, ki jih je ponudila občina (zastoj zemljišče in še 1,5 milijona dinarjev kredita). Potrebe po valoviti lepenki so se zadnja leta občutno povečale in izdelovalci embalaže so morali lepenko kupovati več sto kilometrov daleč. Prav te potrebe so vodile Kartonažno tovarno, da se je v jeseni 1970 lotila gradnje tovarne. V zelo kratkem času, januarja 1970, je Valkarton že začel s proizvodnjo.

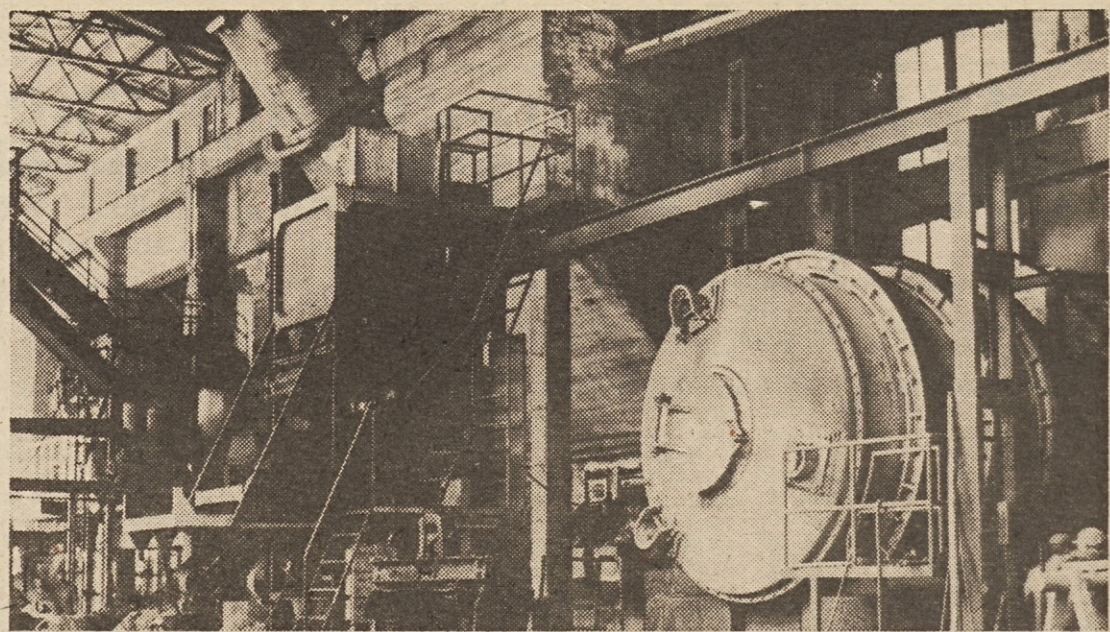
Glavni stroj, kupili so rabljenega in je bil skoraj osemkrat cenejši od novega, ima zmogljivost 24.000 ton valovite lepenke letno. Polna zmogljivost trenutno seveda še ni izkoriščena, predvsem zaradi neizvedbnosti delavcev in pa zaradi majhnih serij.

Valovito lepenko, ki je lahko 3 ali pa 5-slojna, že danes precej, to je 40 % predelajo v samem obratu. Projekt in zamisel tovarne pa je tak, da bodo do 80 % valovite lepenke predelali doma, ostalo pa dobavljali petim ostalim predelovalcem v Sloveniji. Valkarton je namreč prva taka tovarna v Sloveniji.

Izgradnja tovarne, ki danes zaposluje 170 ljudi, je veljala okrog 50 milijonov dinarjev. Zgrajena pa je tako, da se s povečanjem potrebe po valoviti lepenki, oziroma izdelkih, lahko poljubno poveča.

Pogled na „dolino smrti“ v Žerjavu, v kateri dela pogumen kolektiv delavcev mežiškega rudniškega podjetja.

To je del naprav v topilnici, ki nepoučenemu človeku nič ne povedo. Stari topilničarji, ki so delali pri mehanskih pečeh, kjer so se vsak dan dodobra najedli strupenih hlapov, vedo, kako velika pridobitev je takšna bobnasta peč.

DELAVCI RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICE V MEŽICI PRIPOVEDUJEJO O SVOJIH DELOVNIH IN ŽIVLJENJSKIH POGOJIH

DELOVNI DAN V DOLINI SMRTI

V družbeno akcijo zaboljšanje ekonomskega položaja rudnikov in delovnih ter življenjskih pogojev delavcev v rudarskih podjetjih, ki jo je na pobudo knapov iz Trepče organiziral sindikat delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije, so se med prvimi na Slovenskem vključili tudi delavci mežiškega rudnika. Delavska enotnost je podprla to akcijo in pred tednom dni so na straneh našega lista spregovorili idrijski knapi. Danes pripovedujejo o svojem delu in življenju delavci Rudnikov svineca in topilnice v Mežici, ki jih pestijo podobne težave kot rudarje v Idriji

ŽERJAV, OB ENAJSTIH DOPOLDNE

Preddelavec Jože PAVŠE in njegov pomočnik Stanko KREBS sta iz visoke peči spustila žlindro. Ognjena gmota bruha iz podnožja peči in Jože odvrže žarečo letev, dvigne ščitnik na čeladi ter pravi: „Tu se naučijo žvepljenih hlapov, da te spremljajo vse življenje.“ Hkrati z žlindro bruhne iz peči val vročine, in v oblakih pare in hlapov, ki kot mora legajo na pljuča in me silijo h kašlju, se pogovarjamo. Stanko pravi: „Na tej strani peči še ni tako hudo.“ In pokaže, kje je huje. Na drugi strani visoke peči teče svinec v kalupe. „Tole, kar vdihavaš, se ti zažre v kri in kosti. Le redko kdo vzdrži pri tem delu več kot deset let.“

Po kakih desetih letih dela pošljejo topilničarja na tako imenovano rekreacijo v tiste obrate rudnika, kjer ni toliko strupenih hlapov, se pravi na delovna mesta, določena za onemogle. „Torej, da se razumeva,“ me opozori Adolf BRIŠNIK, poslovodja topilnice, ki me spremlja na tem obhodu po topilniški dvoranji, „le eden je doslej zdržal pri tem delu več kot deset let.“

To, o čemer zdaj pišem, je bilo potlej. Prej pa ...

MEŽICA, OB PETIH ZJUTRAJ

Čakamo na avtobus. Knapi odhajajo na revirje, delavci v obrate, v katerih predelujejo nekaj lastne in več tuje rude v končne izdelke, ki jih pošiljajo na domači in svetovni trg.

O akciji sindikata zaboljšanje njihovih delovnih in življenjskih razmer ter za ureditev njihovega družbenega statusa bolj malo vedo.

Veliko pa znajo povedati o svojem vsakodnevnem delu.

Pripovedujejo, da so pred nekaj leti proslavili 300-letnico ustanovitve svojega rudnika, kasneje pa so zašli v težave, ki jih imenujemo nelikvidnost. Blokiral so jim bančni račun in še vedno jim primanjkuje denarja, pa čeprav si še tako prizadevajo za uresničitev svojega sanacijskega programa. Rekli so, da jim mnogi domači dolžniki niso poravnali dolgov in da so ti dolgovi nekajkrat višji, kot njihova zadolženost.

Slišal sem tudi komentarje: „Delavcu naj plačajo, kolikor naredi in kolikor je vredno njegovo delo.“

„Naj se v skupščini dogovo-

rijo, če nas tale družba sploh še rabi: ko bodo ugotovili, kolikšna je naša družbena in gospodarska veljava, potlej bodo vendarle rekli končno besedo, kako ovrednotiti naše delo.“

„Zdaj smo kot deseti brat; ne vemo, kdo pije, vemo pa, da plačamo mi. Mladi nam uhajajo v druga podjetja in čez mejo, stari gredo predčasno v pokoj, kar nas ostane, pa moledujemo, naj vendarle že enkrat dokončno uredijo ekonomske cene naših izdelkov.“

Medtem sta se kopač in topilničar sporekla, čigavo delo je težje. Kopač je pripovedoval, kaj vse je že prebil. „Sem devet let zecal, zajbral in laufal, potem sem postal šele lerhajer. In še osem let je minilo, da so me priznali za hajerja. Nalezel sem se revme, pa še išijasa, in napovem ti kakršnokoli vreme nekaj dni prej.“ Ni pa povedal, da je pri delu z odkopnimi kladivi tudi oglušel. Kazalo je namreč, da res ne sliši dobro, saj se je potem, ko ga je topilničar vprašal: „Zakaj so pa pošiljali delavce iz topilnice, ki so se nazrli strupenih hlapov, v jamo, da bi se opomogli?“ le medlo nasmehnil.

Ne vem, kako sta razrešila ta svoj spor, kajti tedaj je avtobus pripeljal do Žerjava in moral sem izstopiti.

ŽERJAV, OB SEDMIH ZJUTRAJ

Ciril VIDRIH, predsednik sindikalnega odbora podjetja in tehnični vodja obrata topilnice in pražarne, je najprej, kot da bi vedel, o čem smo se prej pogovarjali, pojasnil: „Pri nas ni delovnega mesta, ki bi bilo z rožicami poslano, pa čeprav smo v zadnjih nekaj letih marsikaj storili zaboljšanje delovnih razmer. Novi stroji za pridobivanje in predelavo rude in nove naprave za varstvo pri delu, ki smo jih kupili, so omogočili, da je delo postalo lažje in bolj varno. Recepta, po katerem bi dokončno preprečili sleherno poklicno obolenje, pa še nismo iznašli. Res je tudi, da je teh obolenj največ v topilnici.“

Zato sem šel med topilničarje.

ŽERJAV, OB DESETIH DOPOLDNE

Adolf BRIŠNIK me je najprej popeljal v pražarno in tam sta mi preddelavec Slavko BOBEK, visokokvalificirani metalurg, in Pavel KOVAČ, član rudniškega odbora sindikata,

pojasnila, kako pri njih skrbijo zaboljšanje delovnih razmer.

Prebirali smo gradivo, ki ga je zbral rudniški sindikat, in ga komentirali. V njem je zapisano, da dela v vodi 85 knapov, v vlažnih jamah pa 450, medtem ko 270 delavcev v meta-

KOVAČ, „ker je vsak mesec zdravniška kontrola in zdravnik koj ukrepa. Svinec najprej zastruplja kri. Tam ga sicer še nekako odpraviš, toda ko se ti vsede v kosti, ostane. Potem delaš nekaj let na delovnem mestu, določenem za invalide

108 delavcev, ki so bili poprečno stari dobrih 48 let in so si poprečno pridobili nekaj več kot 27 let pokojninske dobe.

Pavel KOVAČ je še pripovedoval, da zastopniki sindikata obiskujejo bolne in upokojene delavce in jih nekakrat na leto skromno obdarijo, upokojence pa povabijo v obrate in jim razkažejo pridobitve na njihovih nekdanjih deloviščih. „Sicer pa so upokojenci le nekaj let deležni te naše pozornosti; po petih ali šestih letih jih večina odide tja, od koder ni vrnitve.“

ŽERJAV, PRI VISOKI PEČI, OB ENAJSTIH DOPOLDNE

Jože Pavše in Stanko Krebs zapirata vrtno, skozi katero je prej brizgal žareči svinec, Adolf Brišnik pa pripoveduje, kaj vse so že storili za osebno in tehnično zaščito delavcev. „Upokojenci, ki nas obiskujejo, se čudijo, koliko novega smo pridobili. Zlasti tisti, redki, ki še pomnijo mehanske peči, od katerih smo se pred leti dokončno poslovili in ki so bile najhujši izvor strupenih hlapov.“ Preddelavec Jože me opozori, naj nikar ne zapišem o kakršnemkoli strahu mežiških delavcev. „Navadili smo se in to delo je naš kruh. Upamo, da bo tudi skupnost tako čislala našo delovno prizadevnost, kot je resnično vredna. Zdaj je tako, da delaš in garaš, pa ti nekdo reče, da zaradi te ali one spremembe cen, zato ker kupci niso plačali, kar smo mi prodali, zato ker so spremenili nekatere gospodarske instrumente, ne dobiš tistega, kar si pošteno zaslužil. Sicer pa ... jaz delam pri peči že devet let, še kakšno leto bom zdržal, potem pa bom šel v obrat akumulatorjev na „rekreacijo“.“ V teh njegovih besedah ni nič takšnega, kar bi lahko imenovali žalost ali obup; je le preprosta ugotovitev dejstva.

ŽERJAV, OBRATNA PISARNA, OB ENIH DOPOLDNE

Cirilu VIDRIHU, predsedniku sindikata, razlagam, kaj vse so mi delavci povedali in on s tolikšno zavzetostjo, ki jo celo med zavzetimi ljudmi za našo stvar težko najdeš, dopolnjuje njihovo pripoved:

„Zapisati pa bi moral še, kako smo se trudili, da bi delovne invalide in onemogle pošiljali na okrevanje v Portorož. Pol bi plačali delavci, polovico pa socialno zavarovanje. In je ves naš trud padel v vodo, ker

socialno zavarovanje, kot trdijo, nima denarja. In kolikokrat smo v sindikatu govorili, naj bi delavec, ki gre v pokoj, dobil več kot eno plačo odpravnine.

Pa kaj pomaga, ko je naša blagajna za takšne in še druge potrebe prazna. Lani smo komaj napaberkovali tistih skromnih 300 dinarjev za regres; letos smo se morali, če hočemo dobiti nekaj dopustniškega regresa, odpovedati jubilejnim nagradam za dolgoletno delo, ki smo jih nameravali razdeliti ob rudarskem prazniku. Vsak dinar stokrat obrnemo, potem ga šele porabimo. Ne vem, kaj počno s svojim oziroma z našim denarjem naših dolžniki, povem naj le, da smo s temi skromnimi sredstvi, ki jih imamo, lani povečali osebne dohodke za 26 %, da zdaj pri nas ni več delavcev, ki bi dobivali manj kot 1000 dinarjev na mesec, da je poprečna plača enaka idrijski, se pravi skoraj 2000 dinarjev in da smo lani kljub temu, da odlok o novih, že odobrenih višjih cenah naših proizvodov leži v predalu ne vem koga, končali poslovno leto brez izgube. Seveda podpiramo vse tisto, kar so v odnosu do družbe zahtevali rudarji iz Trepče in idrijski knapi, pri tem pa ne zahtevamo nobenih bonitet; ustvarijo naj nam normalne pogoje za delo, da bi spet lahko dali kakšen dinar za delavska stanovanja, saj imamo 400 prošenj; delo in plače pa bi radi uredili tako, da bi tudi otroci naših delavcev prihajali na rudniška delovišča. Program novih ukrepov zaboljšanje delovnih in življenjskih pogojev pri nas zaposlenih bomo v kratkem naredili, uresničili pa ga bomo, ko bomo imeli denar.“

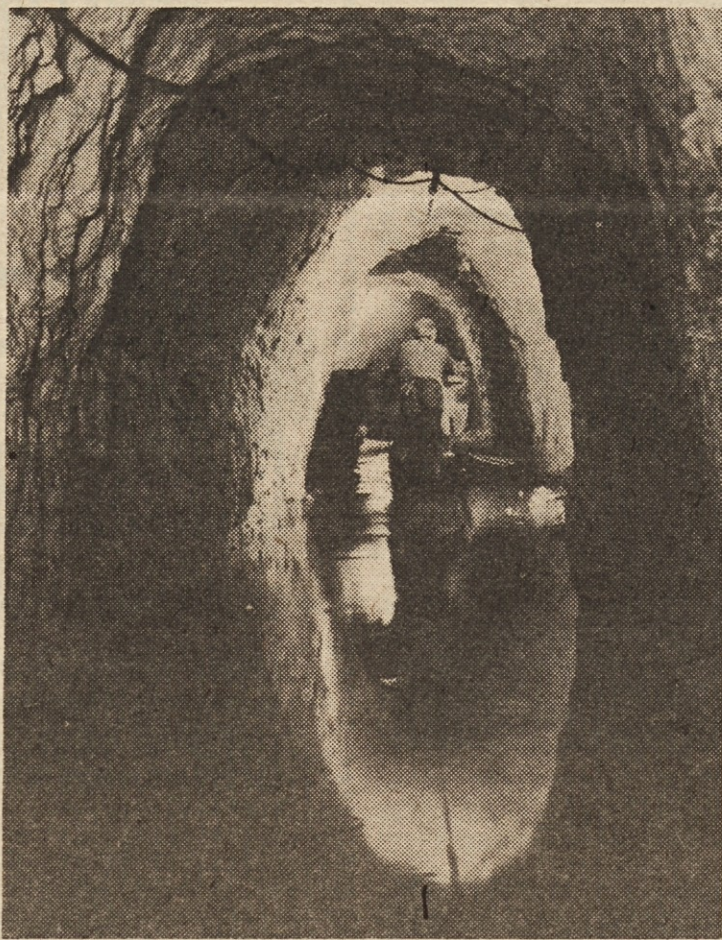
ŽERJAV, PO DRUGI URI POPOLDNE

Ustava se pred delavskim domom, prav pod spominsko ploščo, na kateri so zapisana imena padlih borcev, in gledala dolino in hribe, ki so jim strupeni hlapi uničili sleherno rast. „Pravimo ji dolina smrti,“ je dejal Ciril VIDRIH. „Pa vendar tale košček zemlje, te tovarne na njej in rovi in etaže pod njo nudijo človeku, da zasluži svoj kos kruha in da uveljavlja svoja ustvarjalna hotenja.“

Gleda v oblake, ki se zbirajo nad dolino in zaskrbljeno ugotovi:

„Dol pritiska. Popoldanska izmena bo v topilnici težko dihal.“

JANEZ VOLJČ

Zdaj talijo v mežiški topilnici komaj tretjino lastne rude, ker jim je do nedavnega primanjkovalo večjih in bogatejših odkopov. Bogate rude pa je v Mežici obilo, samo globlje je treba kopati, tam pa je veliko vode. Lani so med drugim začeli odpirati novo etažo v Unionu in tale slika zgovorno prča, v kakšnih razmerah delajo rudarji v tej jami.

lurskih obratih dela na delovnih mestih, ki so nevarna zaradi škodljivih svinčenih hlapov. Prepiha in ropota je v jami več kot v zunanjih obratih, v topilnici pa je več strupenih plinov in vročine. V vseh obratih so v minulih letihboljšali sredstva in ukrepe za varstvo pri delu, zato se je tudi število poklicnih obolenj, denimo, od leta 1969, ko je obolelo 132 delavcev, močno zmanjšalo. Lani je zaradi teh boleznih (pretežno zaradi zastrupitve s plinom) obolelo 34 zaposlenih.

Slavko BOBEK je snel masko in mi je v njenem filtru pokazal droban siv prah. „Vse tole bi požrl, če maske ne bi imel.“ Zato vsi delavci v pražarni in v topilnici nosijo maske. „Zadnje čase ni več veliko primerov, da bi huje oboleli,“ pripomni Pavel

ali onemogle in končno te čaka invalidska upokojitev.“

Zdajšnji pravilnik o delitvi osebnih dohodkov zagotavlja delavcem, ki so jih zaradi poklicnih boleznih prestavili na lažja delovna mesta, osnovni osebni dohodek tiste plačilne skupine, v kateri so bili že prej. Razen tega so na zboru proizvajalcev sklenili, da delavec, ki je najmanj pet let delal v rudniškem obratu, zadrži svojo osnovno postavko do upokojitve. Ta sklepa sta zelo pomembna, saj je v podjetju zaposlenih 171 delovnih invalidov in 182 onemoglih delavcev, kljub temu, da 1176 delavcev (od kakih 1800 članov kolektiva) dela na delovnih mestih, kjer je uzakonjena beneficirana delovna doba. Od leta 1962 do 1971 so invalidsko upokojili

Igre obale se bližajo koncu

NA III. LESARIADI V CERKNICI JE SODELOVALO BLIZU 2500 ŠPORTNIKOV IN GOSTOV

BREST IMA NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE

V neposrednih športnih borbah se je pomerilo več kot 1.300 športnikov iz 35 delovnih kolektivov lesne stroke

Komaj tri leta so minila in športne igre članov delovnih kolektivov lesne stroke Slovenije so se že tako razmahnile, da jih lahko primerjamo s športnimi igrami, ki imajo pri nas že deset in večletno tradicijo. Organizatorji letošnje 3. lesariade, kolektiv Bresta iz Cerknice, se letos niso ustrašili organizacije tako velikega tekmovanja, ki mu lahko rečemo mala delavska športna olimpiada. Kljub temu, da v Cerknici ter bližnji in daljni okolici ni primernih športnih objektov, so marljivi organizatorji letošnje tekmovanje pripravili res vzorno. Na travnikih okrog osnovne šole v Cerknici, Grahovem in na Rakeku so zrasla igrišča za odbojko in mali nogomet kot gobe po dežju. Glavni igrišči ob osnovni šoli v Cerknici pa sta dobili še razsvetljavo.

Minulo soboto okrog poldne sem pred upravno zgradbo Bresta, ko so bila predtekmovanja že končana, srečal inž. Dušana Trotovska, ki je bil eden glavnih organizatorjev tekmovanja.

„Doselej je vse lepo teklo,“ mi je potožil in se oziral po svinčenih oblakih, iz katerih je neusmiljeno lilo. „Ne spomnim se, da bi v Cerknici kdaj tako deževalo...“

Tudi dež ni zaustavil organizatorjev. Vse je potekalo natančno po določenem programu. Udeleženci – športniki iz 35 slovenskih lesnih delovnih kolektivov so tudi „višjo silo“ dobronamerno spregledali in se popoldne z vso srčnostjo, premočeni do kože in blatni do vratu, borili za najvišje naslove. Pozno popoldne se je tudi vreme toliko izboljšalo, da so organizatorji vsa tekmovanja uspešno pripeljali h koncu.

V press-centru sem se pogovarjal z Danilom Mlinarjem, sicer glavnim računovodjem Bresta, ki je imel tokrat na skrbi novinarje.

„Letos sodeluje 90 ekip več kot lani,“ se je pohvalil Danilo Mlinar, „in vprašanje je, če bomo v prihodnje še lahko v enem dnevu izvedli vsa tekmovanja ob tolikšni udeležbi.“

„Koliko pa je sodelovalo ljudi pri organizaciji letošnjih iger?“ sem povprašal.

„Mislim, da nas je več kot 60, ki smo se pol leta intenzivno pripravljali na igre. Le-te nas bodo veljale, če odštejem gradnjo novih igrišč, blizu trideset starih milijonov dinarjev. Deset milijonov je prispevalo poslov-

no združenje Les, ostala sredstva pa naš kolektiv, oziroma v okviru reklam še nekatera druga podjetja.

Organizatorjem tretje lesariade je priskočil na pomoč tudi inž. Urban iz sosednjega gradbenega podjetja „Gradišče“.

„Na vesti sem imel otvoritveni in zaključni ceremonial,“ je povedal. „Zadnji teden sem se ob štirih zjutraj zbujal in premišljeval, ali bo vse tako uspelo kot smo si zamislili. No, danes, ko je več kot 1.300 športnikov korakalo skozi Cerknico, kar je bil za vso Notranjsko izjemen dogodek, sem bil od ponosa kar solzen. Na svidenje v Ljubljani konec meseca na športnih igrah gradbincev,“ je še dodal.

V razgovor pa smo se zapletli tudi z drugimi udeleženci iger, ki jih tudi hud naliv ni spravil ob dobro voljo.

Emil Kolenc iz Mebla v Novi Gorici je dejal: „Za nastop v Cerknici smo se dobro pripravili. Moram vam povedati, da v našem podjetju zelo podpiramo športnike in tudi množično rekreacijo. Nimamo problema s sredstvi niti s prostimi dnevi, ki jih potrebujemo za udeležbo na športnih igrah.“

Franc Merher iz Lesnoindustrijskega podjetja v Kočevju pa je menil: „Za tekmovanje v Cerknici smo se posebej pri-

pravljali. Organizacija tekmovanja, prehrane in vsega je odlična.“

Zdaj pa še, kdo so bili najboljši:

Streljanje – ženske: 1. Jelovica (Škofja Loka), 2. Brest (Cerknica), 3. Marles (Maribor); odbojka – ženske: 1. Savinja (Celje), 2. Novoles (Novo mesto), 3. Brest (Cerknica); kegljanje + ženske: 1. Savinja (Celje), 2. Stil (Koper), 3. Merila (Slovenj Gradec); šah – ženske: 1. Merila (Slovenj Gradec), 2. Novoles (Novo mesto), 3. Savinja (Celje); streljanje – moški: 1. Elan (Begunje), 2. LIP (Slovenske Konjice), 3. Jelovica (Škofja Loka); odbojka – moški: 1. Meblo (Nova Gorica), 2. Novoles (Novo mesto), 3. Elan (Begunje); kegljanje – moški: 1. Brest (Cerknica), 2. Marles (Maribor), 3. Lipa (Ajdoščina); šah – moški: 1. Merila (Slovenj Gradec), 2. Stol (Kamnik), 3. Elan (Begunje); mali nogomet: 1. Brest (Cerknica), 2. Lipa (Ajdoščina), 3. LIK (Kočevje).

V skupni uvrstitvi so bili najboljši športniki in športnice Bresta iz Cerknice. V trajno last so osvojili pokal republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije, ki ga je na tekmovanju zastopal njegov predsednik, Stjepan Šaubert.

M. ŽIVKOVIČ

XVII. LETNE IGRE ELEKTRO GOSPODARSTVA

Medtem, ko objavljamo ta zapis, so se v Trbovljah že začele letošnje XVII. letne igre športnikov slovenskega elektrogospodarstva, ki bodo trajale do vključno sobote, 24. junija.

Po lanskim tovrstni prireditvi, ki so jo v Novi Gorici zelo dobro organizirale Soške elektrarne, je letos odgovorno nalogo prevzela Termoelektrarna Trbovlje.

Ceprav so Trboveljčani v naši republici znani kot zelo vsestranski športniki in športni delavci, se člani kolektiva termoelektrarne vse do letos niso mogli odločiti, da bi prevzeli zahtevno nalogo organizacije iger. Imeli so precej objektivnih in subjektivnih vzrokov, dokler niso dobili poguma in potrebne spodbude ob minulih igrah slovenskih gradbincev v Trbovljah. Tako bodo končno vendarle tudi letos športne igre delavcev

slovenskega elektrogospodarstva v tem znanem športnem in industrijskem središču, v rudarskih Trbovljah, kjer so odnosi med rudarji in elektrkarji zelo dobri.

Ob letošnjih igrah bi bilo vredno omeniti nekaj značilnih zanimivosti: – po novem bodo igre potekale v znamenju dvojboja dveh „novih velikanov“, med delavci Združenega podjetja za distribucijo in Združenega podjetja za proizvodnjo

● KOČEVJE

V sredini tega meseca je bilo uspešno končano prvenstvo mladinskih aktivov v šahu. Organizirala ga je občinska mladinska konferenca s pomočjo šahovskega kluba Kočevje. Prvenstva so se udeležile naslednje ekipe: Avto, Osnovna šola, Internat, Oprema, Elektro, Gimnazija, Koč. tisk in Itas. Prvo mesto so si pridelali mladinci ITAS. Drugo mesto je zasedla ekipa Osnovne šole, mladinci podjetja Elektro ter Koč. tiska delijo tretje in četrto mesto. Sledijo Avto, Internat, Oprema in Gimnazija. Prvenstva se je udeležilo blizu 40 mladincev.

VITOMIR SAVIČ

V aprilu mesecu so se pričele spomladanske delavske športne igre obalnih občin in sicer s tekmovanjem v namiznem tenisu, predvidoma pa se bodo zaključile tekom naslednjega tedna. Nekateri discipline so že zaključene, vsem ko so druge še v teku. V naslednjem tednu pa se bodo zaključile še discipline v streljanju, odbojki in kegljanju moški ekipno.

V letošnjem letu beležijo igre rekorden uspeh, saj se je prijavilo skupno 43 delovnih organizacij z več kot 1150 tekmovalci. Med vsemi disciplinami je ponovno največja udeležba v kegljanju, saj bo v borbenih igrah tekmovalo kar 44 ekip, za najboljšo uvrstitev pa se je potegovalo kar 80 posameznikov.

Na eni izmed zadnjih sej je komisija za šport sprejela sklep, da bodo letno samo spomladanske igre (jesenske odpadejo), zmagovalci v posameznih panogah pa bodo zastopali OSS Koper na DIS Primorske v Tolminu.

Do sedaj so bili doseženi naslednji rezultati:

Mali nogomet: 1. SGP Gorica, 2. Steklo Izola, 3. Stavbenik I. Koper, 4. Tomos I., 5. Tomos II., itd.

Rokomet: 1. Mehanotehnika, 2. Tomos, 3. Obrtni delavci, 4. Luka, 5. Jadroagent, itd.

Kegljanje – žene: posamezno – 1. Koprivc Tomos 414, 2. Guštin PTT 395, 3. Gregorič Stavbenik 383, 4. Kozlovič Elektro 378, 5. Černe, Stavbenik 377 podrtih kegljev, itd.; ekipno: 1. Stil 1457, 2. Tomos 1451, 3. Stavbenik 1431, 4. PTT 1419, 5. Nanos 1357 podrtih kegljev, itd.

Namizni tenis: 1. Tomos I., 2. Ortopedska bolnica Valdoltra, 3. Jadroagent, 4. Tomos II., 5. Mehanotehnika I., itd.; posamezno – 1. Stadina, Splošna plovba, 2. Šverko Tomos, 3. Škabar Skupščina občine Ko-

per, 4. Stropnik, Tomos, 5. Damijan Radio Koper, itd.

Šah – ekipno: 1. Obrtni delavci, 2. Tomos, 3. Slavnik, 4. Stavbenik, 5. Luka, itd. posamezno: – moški: 1. Brečević Slavnik, 2. Zabukovec, Pravosodne ustanove, 3. Šebalj, Obrtni delavci, 4. Milinkovič Tomos, 5. Radonič, UJV, itd.; žene – 1. Kamenshek, Gradis, 2. Kramberger, Jadroagent, 3. Kovač, Tomos, 4. Skomina, Obrtni delavci, 5. Crnič Tomos.

Končna uvrstitev: 1. Tomos 244, 2. Stavbenik 133, 3. Obrtni delavci 113, 4. PTT 109, 5. Jadroagent 90 točk, itd.

M. KOPRIVC

OTVORITEV DOMA V SEČI

Preteklo soboto je bila v Seči pri Portorožu majhna svečanost, na kateri je predsednik ObSS Maribor Slavko Ožbolt uradno odprl sindikalni počitniški dom. Svečanosti so prisostvovali predstavniki predsedstva ObSS Maribor in si ogledali obnovljeni dom, ki je letos precej lepši in nudi prijetne možnosti za oddih.

Ze 11. junija je prišla na letovanje prva skupina socialno šibkih iz kolektiva Metalne, ki jim je precejšnji del stroškov letovanja krila OOS Metalne. V kratkem vprašalniku smo ugotovili, da je več kot polovica dopustnikov tokrat prvič na morju in da si podobnih dopustov še želijo.

V okviru samega doma je poskrbljeno tudi za razvedrilo ob ruskem kegljišču, šahu, igranju namiznega tenisa, badmintona ter igrar z žogo. Kljub temu, da je plaža precej oddaljena, so letovalci prve izmene izredno zadovoljni.

J. R.

Na VI. farmaceutiadi v Skopju si je priboril ljubljanski Lek v generalni uvrstitvi solidno IV. mesto. Na posnetku prizor z rokometne tekme med predstavnicami Leka (v temnih dresih) in Zdravilja. (Foto: inž. M. Kušar).

Meblo pri kegljanju

Letošnje sindikalne športne igre v občini gredo h koncu. Minuli teden so končali svoje tekmovanje kegljači in kegljačice. V tej panogi je bila udeležba več kot zadovoljiva, saj je nastopilo 20 moških ekip in 5 ženskih.

Ekipe, zlasti moške, so bile

med seboj zelo izenačene, tako da smo bili pričre res zanimivim športnim borbam. Zmagovalci so postali kegljači tovarne „MEBLO“, ki so v zaključnih metih imeli največ uspeha.

Pri ženskah je bila udeležba skromnejša, kljub temu pa je bil v tem pogledu storjen korak

naprej v primerjavi z minulim letom. Zmagala so dekleta „SALONITA“ Anhovo.

Oba zmagovalca, to je „Meblo“ pri moških in „Salonit“ pri ženskah, sta se tako kvalificirala na medobčinske igre, ki bodo septembra v Postojni.

R. KOLENC

g.beltrame

TRIESTE – Corso Italia 25 – Trst

ŽENSKA KONFEKCIJA – MOŠKA KONFEKCIJA

OTROŠKA KONFEKCIJA – POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

